

Divadelní
Bibliotéka.

Svazek 9.

Obsahuje:

Pan strejček.
Roztržití.

V Praze.
Vydáváním, tiskem a nákladem Jarosl. Pospíšila.
1853.

Pan strejček.

Veselohra ve třech jednáních.

Dle R. Benedixe přeložená

od **A. R.**

Roztržití.

Fraška v jednom jednání.

Dle *Kotzebue*

od **J. H.**

V Praze.
Tisk a náklad Jarosl. Pospíšila.
1853.

gift of
A. P. Coleman
4-26-32

Pan strejček.

Veselohra ve třech jednáních.

Osoby.

Pan **Zahrádka,** bohatý obchodník.

Karel, **Pavlínka**, **Vilém** — jeho děti.

Ferdinand Lipnický, mladý kupec.

Strejček.

Karolínka, Pavlínčina společnice.

Služebník.

První jednání.

Pokoj s prostředními a dvěma postranními dveřmi.

Výstup 1.

Karolínka (sedí v pravo a navinuje červenou vlnu z rukou Vilémových, na stole vedle ní leží rámec s vyšíváním). *Vilém.*

Karolínka. Přestaňme, bude vám to obtížné.

Vilém. Jak by mi mohlo být něco obtížné, co pro vás dělám? O, já bych šel pro vás do ohně.

Karolínka (se směje). Ale jděte!

Vilém (blouznivě). Vy to nevěříte? O, já bych si přál, aby dnes tady hořelo —

Karolínka (do řeči mu pádnouc). Styďte se —

Vilém. Plameny by šlehaly k nebesům, trámy by padajíce rachotily — tu byste se najednou okázala u okna, volala o pomoc — již hoří schody — nikdo si netroufá do domu, po vás je veta —

Karolínka. Přestaňte, mně počíná být ouzko!

Vilém. Nikoli — vždyť jsem tady já! Letím nahoru, vypáčím dveře a snesu vás dolů — jste zachráněna. (Byl se jí v proudu řeči pořáde blížil, tak že jí chce nyní uchopiti.)

Karolínka (zachytí mu obě ruce, odstrčí ho několik kroků od sebe, narovná mu obě rámě a vine zase tiše dál). Držte tiše, sice mi celou vlnu zcucháte.

Vilém. Anebo kdybyste padla do vody — s jakou chutí bych skočil za vámi — uchopil bych vás —

Karolínka (směje se). Vy máte zvláštní chuť, mě buď ohněm nebo vodou nechat zahynouti.

Vilém. O, já na to neustále myslím, jak bych vám dal důkaz, že vás z celého srdce —

Karolínka (béře mu vlnu z rukou a řekne přísně:) Nic více, smím-li prosit, pane Viléme — vy čtete bezpochyby mnoho románů?

Vilém. Ano, čtu, já čtu všecko, čím se srdce roznítí! Ach, kdybyste věděla, Karolínko —

Karolínka (určitě). Pane Viléme, já si vyprosím — nechte podobné důvěrnosti. Já vás jmenuju pane Viléme — vy mi říkejte slečno!

Vilém (zastrašen). Hněváte se na mě?

Karolínka. Pomněte, že nemáte matku, a že mám to místo u vás zastávat. Co by řekl pan otec, kdyby slyšel tak důvěrnou řeč —

Vilém. Mluvte mi o všelikých mukách svědomí, jenom mlčte o mém otci!

Karolínka. Anebo strejček?

Vilém. Ach, což ten!

Karolínka. Řekněte mi, jak pak je ten strejček s vámi spřátelen? Jsem zde teprva čtyry neděle, a musím přece zdejší okolnosti znát.

Vilém. Já to sám nevím; tuším ale, že je z matčiny strany — asi tak v třicátém koleně.

Karolínka. Zdá se být velmi dobrý muž.

Vilém (se směje). Ach, ten nejlepší na celém světě. Od té doby, co matka zemřela, je on ta-

kořka domácí hospodyně. Otec se nestará o nic, ten má s obchodem co dělat. Strýc přijímá hosti, vede domácí knihy, obstarává kuchyni, sklep i zahradu. A při tom je výborný muž! K němu se všechno utíká, a kde je něcò k vyrovnání, tu je on. A zde se něco takového často přihodí, proto že je otec velmi přísný. (Lichotivě.) Arci, vy toho nebudete mít potřebí . . .

Karolínka (přísně). Pane Viléme!

Vilém. Před vaší líbezností hyne i přísnost otcova.

Karolínka. Já vám již jednou řekla —

Vilém. Ach, vy jste ukrutná! (Náruživě.) O, kdybyste věděla, jak je mi okolo srdce! Znáte básníkova slova — ?

Karolínka (která se na polo odvrátila, aby pousmání ukryla, obrátí se rychle jako myšlénkou jatá k němu). Ha! co mi napadá?

Vilém. Co?

Karolínka. Já nacházím denně ve svém pokoji čerstvé květiny, a nevím, kdo je přináší. Váš pan otec i strýc mluví již osm dní neustále, že se hubí zahrada —

Vilém. Ale slečno —

Karolínka. To děláte vy!

Vilém (sepne ruce). Milá slečno!

Karolínka. Vy popouzíte otcovský hněv!

Vilém. Dobrá slečno!

Karolínka. A mě uvádíte do podezření! Co budou o tom soudit, až se to prozradí?

Vilém (skormouceně). Na to jsem nepomyslil.

Karolínka. Já bych byla u vás více outlocitu, více považení hledala.

Vilém (poníženě). Odpusťte —

Karolínka. Když mi přislíbíte —

Výstup 2.

Zahrádka. Karel. Pavlínka. Strýc. Předešlí.

(Zahrádka otevřel dvéře, zaslechne poslední slova a jde ku předu. Karel a strýc zůstanou v levo na zad mezi sebou rozmlouvajíce. Pavlínka přichází ku předu.)

Zahrádka (přívětivě ke Karolínce, přísně k Vilémovi): Všecko musí přislíbit, cokoli žádáte.

Karolínka. Ach, pan Zahrádka!

Zahrádka. Kárala jste ho zase notně?

Karolínka (rozpačitě). To ne — já jen —

Vilém (hledí na ni prosebně).

Zahrádka. I vždyť se mu dobře stává! Jistě něco dokázal, že zasluhuje trest; co? he?

Karolínka. Ne, ne! Pan Vilém mě jen prosil, abych mu poradila, co má číst, proto že jsem jej onehdy před některými spisovateli varovala.

Pavlínka (ousměšně). Slečinka se zdá býti v literatuře velmi zběhlá.

Zahrádka. To je, chceš-li vědět; ona je velmi rozumná, také ty se můžeš ještě ledačemu od ní přiučit.

Pavlínka (ouštěpačně). To by ještě scházelo, v mém věku —

Zahrádka. Co věku! ty nemáš ještě žádný věk, tys ještě — u všech všudy, nezlob mě, Pavlínko! Já chci, aby byla slečna Karolínka v domě ode všech vážena a ctěna, slyšely jste? ode všech —

Karolínka. Ale pane . . .

Zahrádka. Ticho — ctěna a vážena. Puntík

na to! (K Vilémovi.) Ti jdi po své práci a chovej se podle naučení naší slečny!

Vilém. O, s radostí, milý otče! (Odejde prostředkem.)

Zahrádka (k Pavlínce). Ty jsi chtěla něco se slečnou stran domácnosti vyjednávat — přál bych, aby to přišlo do pořádku.

Pavlínka. Proto jsem přišla.

Zahrádka. Prosím tedy —

Karolínka (přívětivě). Jest-li vám líbo —

Pavlínka. Pojďte. (Obě odejdou v pravo.)

Zahrádka. Karle, jdi zatím do písárny, já přijdu brzo za tebou — jen co tu několik slov se strejcem promluvím. (Jde ke stolu v levo, a vezme noviny do ruky.)

Karel (je v pocestném oděvu s ostruhami, a pod pážím má papíry; když odchází, řekne tiše k strýci:) Já musím s vámi ještě mluvit; prosím, neodcházejte z domu.

Výstup 3.

Zahrádka. Strýc.

Strýc (přijde ku předu). Co se líbí, pane strejčku?

Zahrádka (odhodí noviny). Rád bych vám sdělil některé řízení, které jsem učinil — a pak vám svěřím kupecké tajemství.

Strýc. Mně? Hm! Již poslouchám.

Zahrádka. Moje fabrika v Mileticích potřebuje lepší dohlídku, proto tam odešlu Karla.

Strýc. Karla? Hm!

Zahrádka. Lepšího ředitele tam nemohu poslati, nežli vlastního syna.

Strýc. Ovšem, ovšem — ale —

Zahrádka. Co ale?

Strýc. Vždyť se ale teprv před šesti nedělmi z dalekých cest navrátil, sotva se tu trochu zařídil, začíná si zde libovati, a má nyní do Miletic — do toho hnízda! Vždyť chce také svého mladého věku užiti.

Zahrádka. Mládež má pracovat, a stáří užívat.

Strýc. On tam půjde nerad.

Zahrádka. On půjde. Já netrpím žádné odmluvy, a nejméně od svých dětí. Za hodinu odjede. Jednou za 14 dní, takhle v neděli, může sem přijít. To je dost velká zábava pro mladého člověka. Já se měl za mladých let hůře.

Strýc. Vím, vím, jen dále.

Zahrádka. Za druhé. Ta ustavičná krádež květin na zahradě mě už mrzí. Nemáte ještě žádnou stopu, kdo to asi dělá?

Strýc. Ani tu nejmenší.

Zahrádka. Podivno; předce bydlíte v zahradním domku, krádež se děje takořka před vašima očima.

Strýc. Já mám krátký zrak a suché lámání — a tak se nehodím za stíhače.

Zahrádka. Ode dneška se zahrada v 8 hodin zavře a nikdo tam bez vašeho dovolení nesmí. Řekněte to zahradníkovi.

Strýc. Má se stát.

Zahrádka. A nyní to nejdůležitější. Je tu veliká síla vlny, cena levná; přitom by se dalo něco vydělat. Vypukne-li vojna mezi Anglickem a Amerikou, tedy vlně přirazí. Proto mám v Ply-

mouthu zvláštního jednatele, abych nejnovější zprávu dostal. On pojede dnem i nocí, tak že se o 36 hodin dříve než kdo jiný dozvím, jak tam věci vypadají. Kdybych neměl být doma, až jednatel přijede, odevzdá vám psaní, proto že musí za dalším řízením hned zase odjeti. Vše je umluveno. Psaní bude bez nápisu — snadno by ho mohl někdo otevřít, kdyby přišlo do nepravých rukou — pošlete je tedy hned za mnou; buďte opatrný a mlčelivý.

Strýc. Spolehněte se na mne docela.

Zahrádka. To jsem vám chtěl říci; nyní dám Karlovi potřebné nařízení, a pak trochu vyjdu; dobré jitro, strejče! (Odejde.)

Strýc. Všechno obstarám, můžete být pokojný. (Sám.) Jen samé počty a plány. Takové nesmírné bohatství, a přece nemá ještě dost. Inu, takoví lidé musejí být také na světě, nebo kdyby byli všickni skromní, jako já, nepřišlo by to nikdy k něčemu velikému. Ubohý Karel — v Mileticích bude se mu asi stejskat.

Výstup 4.

Vilém prostředkem. *Předešlý.*

Vilém (strčí hlavu do dveří). Strejčku, jste samoten?

Strýc. Jsem, větroplachu, co chceš?

Vilém (jej hladě). Zlatý strejčku, tenkráte mi musíte pomoci z louže.

Strýc. Nu tedy jen mluv — co je?

Vilém (ohlíží se ouzkostně). Já musím tři dni po sobě ve škole přes oběd zůstat.

Strýc. I ty prožluklý ničemo! což pak jsi zas dokázal?

Vilém. I nestojí to ani za řeč! — Já jsem vás chtěl tedy prosit, abyste to nějak navlíknul, aby se otec o tom nedověděl.

Strýc. Ale jak pak, když tě u oběda pohřeší?

Vilém. Řekněte, že mne někdo vyprosil, že jste mě dovolil — nebo že jste mě někam poslal — anebo to nějak zamluvte.

Strýc. Ale, Viléme, řekni mi, kdypak dostaneš kousek rozumu?

Vilém. Zlatý strejčku, hubujte si někdy jindy, jen mi tenkráte pomozte!

Strýc. Což pak jsi vlastně udělal?

Vilém. Nic. Já četl mezi latinskou hodinou román od Lafonténa, a tu mně professor zastihl.

Strýc. To prožluklé čtení! jak často jsem ti to zakazoval!

Vilém (nevrle). Ach, to věčné zakazování! Vy staří pánové můžete snadno mluvit: „Duch se musí vzdělávat" — ale srdce chce mít také své právo.

Strýc (se směje). Což pak ty víš o srdci?

Vilém (nevrle). Ale nedělejte jen pořád, jako bych byl ještě pouhé děcko.

Strýc (se směje). Srdce! Mluví ten hoch o srdci!

Vilém. Ano, mluvím. (Blouznivě.) Neboť ono sladké tajemství se již také ve mně ozvalo.

Strýc (vypukne se smíchem). Sladké tajemství? i ty ďáblová podšívko.

Vilém. O, kdybyste věděl —

Strýc. Co kdybych věděl? Hochu — snad nejsi zamilován?

Vilém (tajně). Jestli budete mlčenliv —

Strýc. I bodejž do toho! Toť jsem žádostiv.

Vilém. Slibte mi, že to nevyzradíte.

Strýc (podává ruku). Ano, ano; ale kdo pak je tvá milenka?

Vilém (tajně do ucha). Slečna Karolínka.

Strýc. Zbláznil jsi se?

Vilém. Ach, strejčínku, kdož může za srdce! Ona jest milování hodna, její krásné oči planou nebeskou rozkoší — a její stříbrojasný hlásek —

Strýc (dá mu ruku na ústa). Dáš-li pak pokoj! A což pak tomu říká slečinka Karolínka?

Vilém. Jak to?

Strýc. Vyslyšela tvou lásku?

Vilém. I kam pak myslíte, strejčku! Jak bych mohl slovo ze rtů před ní vypustit. O nikoli, já jsem rád, že ji mohu v tichosti milovat — a přál bych si jen, abych mohl její cesty růžemi posejpat — všecko kvítí bych —

Strýc (náhle jako myšlénkou uchvácen, popadne Viléma za ucho). Ha, šíbale! mám tě?

Vilém. Ouvej, ouvej, pusťte mě!

Strýc. Ty tedy chodíš do zahrady na květiny?

Vilém (zandá strejcovi ústa). I nekřičte tak! vždyť to není pravda.

Strýc (ohlíží se uleknut na levo a řekne polotajně). Ty nám kradeš květiny?

Vilém. Strejčku, ujišťuju vás —

Strýc. Mlč! já si nedám nic namluvit! Tenkrát budu mlčet; stane-li se to ale ještě jednou — bude-li jen ještě jedna růže ulomena, tedy to povím otci.

Vilém. Ale předrahý strejčínku —

Strýc. Starej se raději o Cicerona a nech plačtivého Lafonténa jiným lidem.

Vilém. Tak jste vy staří lidé. Jak mile ve vašich žílách krev zdlouhavěji kolovati začíná, tu zapomínáte, jak bouřlivě jednou také u vás proudila, a káráte bujnou mládež pro její horoucnost. (Lehce.) Ale vždyť vy jindy tak nebýváte, strejčínku; jste vždy dobrý a laskavý, a pomůžete mi jistě tenkrát u otce, když budu muset tři dni ve škole zůstati. (Těžce.) Ach, já ji nebudu tři dni při stole viděti, to mě bolí více nežli hlad; ale její obraz stojí pevně v srdci mém, já budu na ni myslit, a to mne učiní šťastným. (Lehce.) Strejčínku, co se týká květin, to zůstane mezi námi, otec nemusí o všem vědět, on má beztoho hlavu plnou. Ostatně, považte že jste mě moje tajemství vyloudil; očekávám tedy od vaší šlechetnosti mlčelivost. Nikdo nesmí toho nejmenšího tušit, ani ona ta nebeská; sice bych zašel studem. (Políbí strejce.) A nyní, můj předrahý, zlatý strejčínku, mějte se dobře, pamatujte, že mám vaše slovo, a že se docela na ně spolehnu. S Bohem, buďte zdráv. (Odběhne prostředkem.)

Strýc (hledí se zalíbením za ním). Roztomilý klučina! pln ohně a živobytí — a zamilovaný je také. (Pousměje se bolestně.) Ach, je to krásný cit, když se první hlasy v srdci ozývati počínají — u mně je tomu již hrozně dávno, co jsem začínal na sebe hledět — šátek si pozorně uvazovat — co jsem na kabátě ani prášku netrpěl! — Zdá se mi, že to Vilém chytřeji navlíkne, a že se dříve ožení, nežli já. Já se nemohl nikdy odhodlat, a proto je ze mne starý mládenec.

Výstup 5.

Pavlínka z pravé strany. *Strýc.*

Pavlínka (strčí hlavu mezi dvéře). Strejčku!
Strýc (se obrátí). Co jest?
Pavlínka. Pst!
Strýc. Nu?
Pavlínka. Je otec ještě naproti?
Strýc. Je.
Pavlínka (přichází). Tedy hezký zticha.
Strýc. Což pak má být?
Pavlínka. Já vás chci svým důvěrníkem učinit.
Strýc (zvědavě). Důvěrníkem?
Pavlínka (kývá hlavou).
Strýc. Nu, tedy mluv, tetičko!
Pavlínka (stydlavě). Ale jděte, strejčku!
Strýc (diví se). No, což pak?
Pavlínka. Abych mluvila?
Strýc. Nu, jak pak mě chceš tedy udělat svým důvěrníkem?
Pavlínka. Což pak nic nepozorujete?
Strýc. Jestli pozoruji?
Pavlínka (vzdychá). Ach Bože!
Strýc. Milé dítě, já v skutku nic nepozoruji, a nechceš-li mluvit —
Pavlínka. No — když to tedy musí být — ale obraťte se. (Obrátí ho a řekne mu do ucha:) Já jsem zamilována.
Strýc (hlasitě se směje). Zamilovaná?
Pavlínka (zandá mu ústa). Nekřičte tak.
Strýc (s podivením). Zamilovaná?

Pavlínka. Nu, ano, zamilovaná.

Strýc (se smíchem). Tak pak se jen okaž, jak vypadáš, když jsi zamilována.

Pavlínka. Ale strejčku, vy jste ošklivý!

Strýc. Nu, nu, tetinko, což pak by měl starý kocour, jako já jsem, z vaší lásky, kdyby vás nemohl trochu poškádlit? Kdo pak je tvůj oblíbenec?

Pavlínka. Ale strejčku —

Strýc. Nu?

Pavlínka. Což pak jste pranic neznamenal?

Strýc (nevinně). Pranic.

Pavlínka (vrtí hlavou a šeptá mu do ucha). Ferdinand.

Strýc. Ferdinand?

Pavlínka. Lipnický.

Strýc. Ten se jmenuje Ferdinand?

Pavlínka. Ano.

Strýc. To jsem nevěděl. Hm, hm! ano, ano, je to hezký člověk — mohl jsem si to hned pomyslit. Ale jak pak je mi? Od té doby, co je slečna Karolínka u nás, zdálo se mi, že se dvoří té.

Pavlínka. To byla jen přetvářka.

Strýc. Přetvářka?

Pavlínka. Ano. Lipnický je mladý kupec, má obstojné jmění — ale to víte, náš otec je velmi přísný a hrdý na své bohatství. My tedy neměli tolik smělosti, abychme se otci svěřili, a já se jednou tak pozdálečí poptala; ale on mě pěkně odbyl. Jeho zeť prý musí mít tolik jmění, jako on mi jedenkráte dá.

Strýc. Ano, to je jeho předsevzetí.

Pavlínka. Co máme tedy dělat? doufat a čekat?

Strýc. To je arci těžká úloha pro mladý, zamilovaný páreček.

Pavlínka. Nyní tedy raďte, milý strejčku, a pomozte!

Strýc. Jak pak? Ano, kdybych měl peněz.

Pavlínka. Ne tak. Vy musíte otce na to připravovat, sem tam slovo prohodit — že je Ferdinand hodný — a on je také v skutku hodný.

Strýc. Tak?

Pavlínka. To jest, v jednom ohledu to sice nevím —

Strýc. Jak to?

Pavlínka. Máte všecko vědět. Otec mohl snadno podezření dostat, kdyby byl Ferdinand častěji přicházel; tu jsme se tedy umluvili, aby se na oko Karolínce dvořil.

Strýc. Aha!

Pavlínka. Ale teď se mi někdy zdá, jakoby —

Strýc. Jakoby to dělal trochu opravdivě.

Pavlínka. Pozoroval jste to již také? O moje tušení.

Strýc. Hezky, hezky! hahaha — tetinka je žárlivá!

Pavlínka (hrdě). To ne; ale zdá se mi, že je Karolínka marnivá — a tu by mohla třeba mého Ferdinanda do svých tenat přilákat.

Strýc (vrtí hlavou). Karolínka? ne, ne!

Pavlínka (prudce). Vy se již také jí zastáváte? a otec mluví také jen k jejímu prospěchu.

Strýc (se směje). Ano, ano, ona nás všechny okouzlila.

Pavlínka (hněvivě). Vy se smějete a tropíte šašky, když vás o pomoc žádám?

Strýc. Což pak mám ale, dítě, dělat?

Pavlínka. Dejte na Karolínku pozor, a kdy-

byste něco znamenal, tedy mi to povězte. Kdyby měl otec podezření, tedy mluvte k našemu prospěchu, a kdybych chtěla někdy s Ferdinandem o samotě mluvit —

Strýc. Tedy vám mám příležitost dát?

Pavlínka. Ach ano, roztomilý strejčínku!

Strýc. Dítě, to nemůže být.

Pavlínka. Proč by nemohlo? Kdybyste to v pravdě s námi dobře myslil, tedy byste nám k našemu štěstí dopomohl, a já budu jen s Ferdinandem šťastna. (Jej hladíc.) Viďte, milý strejčku, že jsem se se svou důvěrou nezklamala? Vy nás neprozradíte, vy pomůžete, kde budete moci.

Strýc. Tiše, mně se zdá, že slyším otce přicházet.

Pavlínka. Honem strejčku, ruku na to.

Strýc. To nejde tak rychle.

Pavlínka. Ruku, ruku! slibte mlčelivost a pomoc!

Strýc. Nu, tu ji máš.

Pavlínka. Díky, díky, drahý strejčku! nyní je všechno dobře. (Odběhne prostředkem).

Strýc (samoten). Hm, hm, tedy Lipnický? Já o něm mnoho dobrého slyšel. No, uhlídáme, co se dá dělat.

Výstup 6.

Zahrádka z levé strany. *Strýc.*

Zahrádka (s holí a kloboukem). Jdi s Bohem, synu, Bůh tě provázej. (Přichází ku předu.) Karel uspořádá jen potřebné spisy, a pak odjede.

Strýc. Dobře.

Zahrádka (odchází, vrátí se a řekne s pousmáním): Ještě vám musím něco svěřit.

Strýc (se směje). Jen směle, už jsem v proudu.

Zahrádka. Jak to?

Strýc (pozoruje, že se podřekl). Hm, já myslím, že jste mi již prve mnoho svěřil —

Zahrádka (hraje bolí na ústech). Poslyšte, strejče; jak se vám líbí Karolínka?

Strýc. Karolínka?

Zahrádka. Ano.

Strýc. Nu! je to slušná osobička!

Zahrádka. Co slušná — roztomilá — rozkošná je —

Strýc. Tak?

Zahrádka. Nepozoroval jste tu malou nožku, tu plnou ručinku, tu pomérnou postavu — to jasné oko, to líbezné usmání — —

Strýc (s podivením). Ale pane strejčku!

Zahrádka. Hm — já vím, co chcete říci! Jsem arci muž v nejlepších letech — ale proto mívám přece ještě zalíbení v hezkých děvčatech.

Strýc (vypukne se smíchem). Otec i syn! (Plácne si na ústa.*))

Zahrádka (vezme ho tajně a rychle za ruku). Pozoroval jste to již také?

Strýc (v nesnázi). Což pak jsem měl pozorovat? Já nic nepozoruji!

Zahrádka. Že po ní Karel vždy tak podivnýma očima hází.

---

*) Podobné podřeknutí a opravování přichází často a musí se dobře naznačit.

Strýc (s podivením). Karel? (Pro sebe.) Co je to zase?

Zahrádka. O! mně neujde nic, a já mám bystrý zrak, a proto byl nejvyšší čas, že jsem ho do Miletic poslal.

Strýc. Tedy proto?

Zahrádka. Mám ještě jednu příčinu.

Strýc. Abyste pozbyl soka.

Zahrádka. Soka? — tak daleko ještě nejsme; ačkoli — kdož by mi to mohl míti za zlé, kdybych si chtěl život osladit?

Strýc. Žádný.

Zahrádka. Já jsem mohovitý, nepotřebuji se o lidské řeči starat —

Strýc. Všecko pravda — a z toho tedy následuje, že si Karolínku vezmete.

Zahrádka. Ah — nic z toho nenásleduje — je to jen pouhé mínění. Mohlo by se arci státale já se ještě neodhodlal.

Strýc (s úsměchem). Já vím již dost.

Zahrádka (přívětivě ho v tvář klepne). Nic nevíte, strejčku! Ale prosit jsem vás chtěl, kdybyste Karolínku trochu pozoroval, a od ní vyzvěděl, jak asi o mně smýšlí; hned se také při tom něco bližšího o ní dovíte. Já ji dříve neznal, ona je tak mlčenlivá, a kdyby mi nebyla tak vřele poručena bývala —

Strýc. Ano, rekomendace přišla z hodného domu.

Zahrádka. Potom ještě něco. Mladý Lipnický k nám teď skoro denně dochází; on je pořádný kupec — já sice proti němu nic nemám, ale on prokazuje Karolínce tuze velkou pozornost.

Strýc (na polo hlavou vrtí). Karolínce?

Zahrádka (se diví). Ano, ano — jak se to ptáte?

Strýc (rozpačitě). Nu, já myslil —

Zahrádka. Snad ne mé dceři? Já bych mu pověděl!

Strýc (rychle). Ne, ne! Já ho také pozoroval, že se více s Karolínkou obírá.

Zahrádka. Není-li pravda? Ale co mám počít? dům mu nemohu zapovědít. Kdybyste chtěl tedy Karolínce tak něco nádhodit — třeba se také o mně zmínit — naposledy to se mnou tak daleko přijde —

Strýc. Ano, ano, to pozoruji.

Zahrádka. Nu, strejče, já se tedy na vás spoléhám. Dávejte pozor na Lipnického a hleďte na Karolínce něco vyzvědět. Především ale mlčenlivost!

Strýc. Spolehněte se na mne.

Zahrádka. To činím. (Potřásá mu rukou.) A jestli to všechno šťastně vypadne — strejčku! tedy se těšte, co dostanete za dohození. (Směje se a odchází prostředkem.)

Strýc (sám). A tohle je pěkné hospodářství! zamilovaný syn, zamilovaná dcera — a zamilovaný otec! hahaha! Vilém bude oči otvírat, až se jeho milenka v macechu promění. Pak nebude jistě nic jiného čísti, nežli Don Carlosa. Ale ten starý — ten starý — on má arci pravdu. Karolínka by se mně samotnému líbila, kdyby mne chtěla . . . .

*

Výstup 7.

Karel, Karolínka, strýc.

Karel (otevře dvéře v levo a vystoupí).

Karolínka (otevře dvéře v pravo, zůstane ale nepozorována).

Strýc. He, kdo to? (Zahlídne Karla.) Ah, již na cestu připraven? Ubohý! Ale jen ztrpení, otec tě snad brzo nazpět povolá.

Karel. Milý strejčku, nežli odjedu, musím vám něco svěřit.

Strýc. Safraporte — i ty? Dnes mě dělá celý svět svým tajemníkem. (Vezme ho za ruku.) Mluv, jsi snad také zamilován?

Karel. Ještě víc — já jsem ženatý.

Strýc (ulekne se a couvá). Ženatý? No to je pěkné nadělení.

Karel. Již tři měsíce.

Strýc (žalostně). Tři měsíce, a s kým pak, nešťastníku!

Karel (jde na druhou stranu a vede Karolínku ku předu). S touto!

Strýc (spráskne ruce a vrávorá na židli). S Karolínkou? Mě raní mrtvice!

Karolínka (blíží se se sklopenýma očima). Vy se na mne hněváte, a máte dobře. Já vstoupila proti otcovské vůli do rodiny —

Strýc (žalostně). Tohle bude pěkná mela — otec —

Karel. On se dá udobřit!

Strýc (nedbaje na něho). A Vilém!

Karel. Jak?

Strýc. A Lipnický!

Karel (prudce). Což to má znamenat?

Strýc. A Pavlínka — mně se točí hlava!

Karel. Což to má znamenat s Lipnickým? mluvte strejče!

Strýc (se pamatuje). I nic, nic — já jsem celý pomatený — nechte mne se dříve zotavit!

Karel. Ale tak pak mi jen povězte —

Strýc. Nesmím. Já slíbil mlčeti.

Karel. Mlčeti? a o čem?

Strýc. Kdybych ti to řekl, zrušil bych své slovo. Ale co žádáš ty ode mne?

Karel. Především mlčenlivost.

Strýc. Tu to máme; to žádají ti druzí také.

Karel. Jací druzí? Co je to s mou paní a Lipnickým?

Strýc. Nic, mé slovo na to. Tvá paní — paní — jak to hezky zní! Nu co se stalo, stalo se, a nedá se již napravit. Pojď sem, hochu! (Políbí ho.) Já se již dávno na to těšil, až se oženíš. A to bude teprva živobytí, až nadělí Pán Bůh něco malého — nu, nu, jen se nehoršte, paničko, (jde k ní) neodvracujte se! Takový starý strýc, jako já jsem, může o tom slovíčko prohodit. Ale děti, řekněte mi, co má z toho pojít? Až se to doví otec, ten bude pěkně řádit.

Karel. Prozatím se nesmí nic dovědět, až se naskytne příležitost — a ta se naskytne, jenom když nám pomůžete.

Strýc. Ale řekni mi jen, jak se to všecko dělo?

Karel. Docela přirozeně; za dvě léta, co jsem vedl náš obchod v Krásikově, učinil jsem si známost s Karolínkou, a poněvadž jsem

věděl, že otcovo svolení nedostanu, přemluvil jsem ji, aby se dala se mnou tajně oddati.

Karolínka. A já byla tak slabá, že jsem se nezdráhala. Vy se budete na mne proto hněvat, pane —

Strýc. Strejčku — dítě — strejčku! A že bych se hněval? (Hladí ji.) Upokojte se, to je docela proti mé přirozenosti.

Karel. My byli právě dva měsíce svoji, an mě otec domů povolal; v tom samém čase zemřela Karolínčina matka, vdova po řádném úředníkovi. Co bylo nyní dělat? I navedl jsem to tedy tak, že jsem ji na cizí rekomendací za společnici mé sestry do domu připravil. Otci se zalíbila! Ale jak to bude nyní!? Já musím pryč, a Karolínka zůstane zde samotna.

Strýc. Neměj starostí — já budu tvou paní věrně opatrovat.

Karel. Dobrý strejčku!

Karolínka. Tisíceré díky!

Strýc. A jen co tvůj otec jisté myšlénky z hlavy pustí, doufám — že se dá pro tebe něco učinit. Vydej se tedy s dobrou nadějí na cestu.

Karel. Ještě jedno, strejčku. Já nemohu častěji nežli jednou za 14 dní sem přijet, nechci-li zbudit podezření. Abych ale tak dlouho Karolínku neviděl — to nevydržím.

Strýc. Dobře, hochu, dobře — ale co si počnem?

Karel. Vy bydlíte v odlehlém zahradním domku; to by bylo kapitální místo, kde bych se mohl s Karolínkou scházívat.

Strýc. I ty čertův jonáku!

Karel. Miletice jsou jenom pět hodin odtud — na koni jsem tu za dvě hodiny. Tak budu moci častěji s Karolínkou mluvit, aniž o tom kdo co zví.

Strýc (radostně). Ne, ten hoch má plány! — To je čípernost.

Karel. Tedy svolujete?

Strýc (k vážnosti se nutí). Ale děti, děti — co myslíte! moje povinnost k vašemu otci, mé svědomí — a takové šejdy — ne, to nejde.

Karolinka. Předrahý strejčku!

Strýc. Líchometnice!

Karel. Vy naši důvěru nezklamete.

Strýc (hlavou vrtí): Hm, hm!

Karel. Vaše dobrosrdečnost se před námi jistě nezapře.

Strýc. I toť aby ďábel odolal, když tak pěkně prosíte. No, již se musím poddat.

Karel (ruku nastaví). Tedy?

Strýc (podá mu svou). S Pánem Bohem!

Karel. } *Karolinka.* } Tisíceré díky, drahý strejčku!

Strýc (dovádivě). Ale děti, počkejte! — nyní mě musíte přesvědčit, jste-li v skutku manželé?

Karel. Jak to?

Strýc. Dej své paní řádnou hubičku.

Karel. I od srdce rád. (Běží okolo něho ke Karolínce a políbí ji.)

Strýc (utře si ústa a uhodí se v čelo). Škoda, že nemáš také něco takového! — proč jsi býval jindy jako baba!

Karel. Nyní odejdu spokojen. Mějte se dobře, strejčku, na brzké shledání v mlčenlivém zahradním domku. Ale šlaku, ještě něco. Karo-

línko, strejček tě uznal za svou tetičku, jdi tedy a dej mu políbení na důkaz vděčnosti.

Strýc (špoulí ústa). Ah —

Karolínka. Můj otcovský příteli — dovolíte?

Strýc. Ah —

Karolínka (políbí ho). Z vděčného srdce!

Karel. A nyní pojď! Buďte zdráv, milý strejčku — buďte zdráv. (Oba odejdou prostředkem.)

Strýc (samoten, zavře oči a špoulí ústa). U všech všudy — to bylo jako med! Safraporte, když mně starému její hubička tak chutná, jak pak musí teprva svého muže hubičkovat! (Přechází rozčilen sem a tam.) Jsou to hodné děti, on řádný muž, ona dobrá hospodyně, hodí se docela pro něho; hezký to páreček. — Ale otec, otec, jaký to vezme konec? Bouřka bude silná, ale konečně musí se přece poddat. A Vilém? (Směje se.) A Lipnický? a Pavlínka? a květiny? (Počíná být vážnějším.) A starý? Žárlivost? Vlna? — safraporte — to je míchanice! Mně počíná být jaksi úzko. Buď Bohu chvála, že tu již nikdo není, kdo by mi ještě nějaké tajemství svěřiti mohl.

Výstup 8.

Strýc, sloužící.

Sloužící (zůstane v zadu stát). Pane strejčku!

Strýc (se lekne a popadne sloužícího za prsa). Máš také nějaké tajemství? Jsi snad také zamilován?

Sloužící (lítostně). Ach ano!

Strýc. Přiznej se, do koho?

Sloužící. Do kuchařky!
Strýc (pustí ho). To je tvoje štěstí!
Sloužící. Máte jít ke stolu. (Odejde.)
Strýc. Já již myslil, že má také Karolínku na vrubu! (Odejde.)

(Opona spadne.)

Druhé jednání.

Zahrada, v zadu na levo dům se stupněmi. Zeď okolo zahrady. Zadní opona představuje silnici. Naproti domu v pravo mřížová vrata, kterými se ze silnice vchází. Napřed v pravo loubí se stolem a židlemi. V levo napřed socha, okolo ní křoví.

Výstup 1.

Zahrádka a strýc (přicházejí z domu, slaměné čepice na hlavách, jak se na zahradě nosí).

Strýc. Vy jste mrzutý, strejčku! Nechutnalo vám?

Zahrádka. Ani sousto mi nechutnalo.

Strýc (lekne se). Ai, toť musím hned kuchařce —

Zahrádka. Ach co, ta není vinna. Ale nepozoroval jste toho mladého hejska?

Strýc. Viléma?

Zahrádka. Jak přicházíte na toho? Lipnického myslím!

Strýc. Ah tak!

Zahrádka. Ani oko z Karolínky nespustil, ustavičně do ní mluvil.

Strýc (se směje). To má své příčiny! (Udeří

se na ústa.) Safraporte, teď bych se byl málem podřekl.

Zahrádka. Ano, zamilovaný je, a já bych se zbláznil. Ze samé zdvořilosti ho musím ještě k stolu zvát. Strejče — vy řeknete — že jsem starý blázen —

Strýc. Uchovejž.

Zahrádka (šeptá mu do ucha). Já jsem žárlivý!

Strýc (vypukne). Hahaha! Na Lipnického? To nemáte proč. (Pleskne se přes ústa). Proklatě!

Zahrádka. Jak to?

Strýc. Nu — já myslím — tak co jsem pozoroval, že mu není Karolínka nakloněna.

Zahrádka. Že není? Ah, to bych byl rád. Ale ona se mi zdá být roztržita, co je Karel pryč.

Strýc. Hi, hi, hi, to si myslím. (Pleskne se přes ústa.)

Zahrádka. Proč si to myslíte?

Strýc. Inu, musí se ještě mnoho do Miletic poslat, aby tam měl Karel nějaké pohodlí — nu, a tu má naše hospodynka mnoho co dělat.

Zahrádka. Tak, tak! (Ohlíží se.) Slyšte, strejče! Co jsem vám ondyno řekl, já si to již rozvážil a odhodlal se na to. Vyptávejte se trochu Karolínky, a kdyby byla nakloněna — tedy s Pánem Bohem.

Strýc. Oženíte se?

Zahrádka. Nekřičte tak — a dejte jí tohle psaní. Já bych s ní jednou rád mluvil o samotě.

Strýc (vezme psaní). Dobře!

Zahrádka. Ale jen moudře, abych se nemusel hanbit.

Strýc. Dobře, dobře!

Zahrádka. Do vašich rukou skládám svůj osud — mějte jej na mysli. (Jde, ale vrátí se zase.) Krádež v zahradě ještě nepřestává. Včera večír byly zase ty nejkrásnější růže pořezány.

Strýc (vypukne). I proklatý kluku!

Zahrádka. Jak? Kdo?

Strýc (rozpačitě). Jak?

Zahrádka. Vy jste řekl —

Strýc. Já?

Zahrádka. Vždyť jste zvolal: I proklatý kluku!

Strýc. To — mi jen tak vyjelo.

Zahrádka. Vy znáte zloděje, vy jste se prozradil.

Strýc. I uchovejž — jen tak malé zdání.

Zahrádka. Vy ho znáte, chcete mě obelhat?

Strýc (v největším rozpaku). Co to mluvíte —

Zahrádka. Co mám o tom soudit? Vilém také nebyl tři dni u oběda, a odvolával se na vaše dovolení — to se mi nelíbí.

Výstup 2.

Vilém (vyběhne z domu). *Předešlí.*

Zahrádka. Ah, právě dobře! Viléme pojď sem!

Vilém (přistoupí). Co chcete, otče?

Zahrádka. Já bych rád věděl, proč jsi nebyl tři dni u oběda?

Vilém (úzkostně). Tuhle — pan strejček —

Zahrádka. Ví o tom dobře. A já jakožto otec nemám o tom vědět?

Vilém (koktaje). I ano, drahý otče —

Zahrádka. Co vázneš? Co v tom vězí? Strejče, co to je?

Strýc (se zpamatuje). Když to tedy vší mocí chcete vědět, ano vězí v tom něco; já nechal Viléma tři dni z pokuty postit.

Zahrádka. Z pokuty? Žalovali zas učitelové — co? a vy jste to zamlčel? Nyní ale také své slovo vyplním, a ty musíš —

Vilém (prosíc). Milý otče — ale strejčku —

Strýc (mrzutě). Nikoli, učitelové nežalovali —

Zahrádka. Co je to tedy? Já chci pravdu vědět; proč jste jej potrestal?

Strýc (neví si jak pomoci). Proto že pořezal květiny.

Zahrádka. Vilém?

Vilém. Ale strejčku!

Strýc. Já se toho dopídil, a abych vám zlosti ušetřil, potrestal jsem ho sám. To je celá věc.

Zahrádka. Tys byl tedy lupičem květin?

Strýc. Nyní toho nechte, on svůj trest přestál, a věc je v pořádku.

Zahrádka. Dobře tedy; tenkráte toho nechám; ale ať se mi to více nestane, rozumíš! A vy, strejče, vyveďte to moudře. (Odejde v pravo napřed.)

Vilém. Ale strejčku, vy jste mi slíbil, že mě nevyzradíte, a teď ví otec všechno. Fy, to bych si nebyl o vás pomyslil!

Strýc. Hochu, Viléme — já jsem nevinen! Já jsem plný tajemství, jako lípa plná chroustů. Tu leze a šimrá jeden, tu zase druhý. Jak snadno se tu člověk podřekne! A potom — (popadne ho za ucho) neřezal jsi včera zase květiny?

Vilém. Nikoli, strejčku, na mou věru!

Strýc. Mlč, a nelži, víc mi neuklouzneš. Když mi to otec vypravoval, tu mi to tak vyklouzlo. Tys toho sám vinen.

Vilém. Nu, jen když to ták přešlo; otec by se to byl naposledy přece dozvěděl, proč jsem ve škole zůstati musel.

Strýc. Já tě z toho vyllhal, ale víc to neudělám.

Vilém (lichotivě). Strejčku, což pak máte ještě za tajnosti?

Strýc (tleskne ho přes ústa). Všetečko, co je tobě do toho? (Pro sebe.) Musím se trochu zotavit, sice ještě všechno před časem prozradím, a pak by z toho byla pěkná paštika. (Odejde v levo.)

Vilém (sám). To by tedy bylo prozrazeno — a ona by neměla dostávat žádné květiny? Pah! to bych byl pěkný rytíř! Zahrada se zavře, ale já přelezu zeď, a žádný si nepomyslí, že to já byl. Teď se mi to teprva líbí. Kdybych jen věděl, kterak se na Lipnickém pomstím; on má ustavičně s Karolínkou co mluvit, a při tom na ni kouká očima — ale počkej, však já ti hodím do nich písku, že ti zajde koukání. (Odejde v pravo napřed.)

Výstup 3.

Lipnický (vyjde z domu a čte ve své tobolce, mezi tím si sedne do loubí).

Smím-li svému zraku věřit,
Naději dle toho měřit,
Že mi lásku daruješ?

O nech v skutek vejít zdání,
Vyplň moje sladké přání,
Řekni, že mne miluješ.

No vida, na člověka, kterýž verše nedělává, nejsou ty řádky tak špatné. Dali mi ale dost práce; Pavlínka to však má ráda. Kde jen ale zůstala? Vždyť chtěla jenom něco napsat, a pak sejít dolů. Zde v zahradě mohu s ní soukromě promluvit. Jinak je mi to již téměř nesnesitelné. Abych otce klamal, mám se kořit společnici, a přece mě Pavlínka žárlivými zraky střeží, a souží mě výčitkami.

Výstup 4.

Karolinka (přichází s rámcem z domu, a jde do besídky, nepozoruje ale Lipnického dříve, až vejde).
Předešlý.

Karolinka. Vy zde, pane Lipnický?

Lipnický. Jakže, drahá slečinko? Již zase s prací? Vy jste tuze pilna.

Karolinka. Vy hledáte loubí, abyste v stínu jeho odpočinul!

Lipnický. Odpočinul? Kam pak myslíte? Jak by mohl kdo na odpočinutí pomyslit, kde nejrozkošnější společnost —

Karolinka. Tiše, tiše pane, — řekněte to někomu jinému, jenž to bude raději slyšet, nežli já.

Výstup 5.

Pavlínka (vyjde z domu, a zahlídne oba, postaví se ale více na zad). *Předešlí.*

Lipnický. Koho to myslíte?

Karolínka. Domníváte se v skutku, že mě vaše hra klamati může?

Lipnický. Hra?

Karolínka. Já vím dobře, že se vaše slova mě netýkají, a že se ohlížíte po jiném předmětu.

Lipnický (rozpačitě). Drahá slečno —

Karolínka (se směje). Vy jste se zarazil?

Lipnický. Ujišťuji vás —

Karolínka. Neujišťujte nic. — Teď víte, že jsem vás prohlídla — a snad mi byla vaše líčená hra velmi příjemná, ana také trochu do mých záležitostí náleží.

Lipnický. Prosím, vyjádřete se jasněji.

Karolínka. Nikoli — k čemu také? Mimo to vás musím opustit.

Lipnický. Opustit?

Karolínka. Zapomněla jsem vzorek na vyšívání. (Odejde se smíchem do domu.)

Lipnický. Snad ho mohu přinest sám? (Chce za ní, a vystoupí z loubí.)

Pavlínka (vyjde za sochou, když Karolínka odešla, a postaví se Lipnickému do cesty).

Lipnický (couvne několik kroků).

Pavlínka. Výborně, pane, výborně!

Lipnický. Ale Pavlínko!

Pavlínka. Sotva jsem se na okamžení vzdálila, již vás opět pohromadě nacházím.

Lipnický. Pouhá náhoda.

Pavlínka. Ano, ano, známe to. Jsoutě náhody, které se nahodí, kdykoliv si přejeme.

Lipnický. Slečna přišla sama ke mně — já ji nehledal.

Pavlínka. Tím hůř! To musíte být již hezky daleko.

Lipnický (chladně). Pravím vám, že jste na omylu.

Pavlínka. Tak? na omylu? Nemluvil jste s ní při stole?

Lipnický (pořád chladně). Nemluvil.

Pavlínka. Nechtěl jste s ní začít rozprávku?

Lipnický. Chtěl.

Pavlínka. Nedávali jste si znamení?

Lipnický. Nedávali.

Pavlínka. Nehleděl jste na ni ustavičně?

Lipnický. Na někoho se podívat, není ještě dávat znamení.

Pavlínka. To je výmluva. Podíval jste se jen jednou na mě?

Lipnický. O víckrát nežli jednou.

Pavlínka. To není pravda.

Lipnický. Je to pravda; vy jste se mi ale vyhýbala.

Pavlínka. Proto že jste zrádce, nevěrník. Kdož ví, co té osobě slibujete.

Lipnický (vážně). Slečno, již toho mám dost. Zbůhdarma se nenechám od vás neustále nedůvěřivě urážeti. Až se jinak rozmyslíte, přijdu zas. (Chce odejít.)

Pavlínka. Jak? Vy se nechcete ani ospravedlnit?

Lipnický. Nechci.

Pavlínka. Ne?

Lipnický. Já to přenechám vašemu rozumu — a srdci.

Pavlínka (podávajíc mu ruku). Lipnický!

Lipnický. Váš rozum vám musí povědít, že se tu v domě ve zlém stavu nalézám. Lásku, kterouž k vám cítím, mám jiné osobě lháti, abych se vyhnul předsudkům otce vašeho. Já nejsem zvyklý na takové přetvářky a darmo se uvádím v posměch.

Pavlínka (pohnutě). Lipnický!

Lipnický. Jestli mě v pravdě milujete, tedy to musíte v duši mé čísti, a vaše srdce má mě zastávati.

Pavlínka. Ferdinande!

Lipnický. Vaše dobré srdce ale podlehá vrtochům a marné žárlivosti.

Pavlínka (položí ruku na jeho rámě). Ferdinande, já vám odpouštím.

Lipnický (se na ni zdlouha podívá, pak ale vypukne smíchem).

Pavlínka. Vy se smějete?

Lipnický. Vy mně odpouštíte? A to se mi líbí!

Pavlínka. Nu, snad nebudete chtít, abych já vás prosila za odpuštění?

Lipnický (políbí jí ruku). Nu — nechme toho! — Ale vězte, že tu přetvářku déle nevydržím. Nemohu s vámi hodinu o samotě mluvit, ale beze strachu, že nás někdo překvapí?

Pavlínka. Otec k večeru odejde, strýc půjde hrát šachy, a tak nás nikdo nebude vytrhovat, jelikož se v osm hodin zahrada zavře. Zahradník mě sem pustí.

Lipnický. Výborně — a já?

Pavlínka. V zahradní zdi jsou malá dvířka, ta mohu ze vnitř otevřít.

Lipnický (líbá jí ruku). Nebeská Pavlínko! tedy dnes večír v osm hodin. Pak se umluvíme, jak bude možno přivolení vašeho otce dosáhnouti.

Pavlínka. Ach, to dříve skálu obměkčíte, nežli mého otce. Ticho, mně se zdá, že tamto přichází! (Ukazuje v pravo.) Jděte mu naproti, on nás nesmí pohromadě zastihnout. Já půjdu druhou stranou, a u rybníka se opět sejdeme.

Lipnický. Vy jste tuze bázliva.

Pavlínka. Můj otec je nedůvěřivý; snadno by mohl něco tušit — jděte, jděte!

Lipnický. Když tedy chcete — buď si — na shledanou u rybníka. (Odejde v pravo.)

Pavlínka (sama). Ne, je to přece dobrý člověk. Činím mu křivdu svou žárlivostí! Aha! již se s otcem potkal — mluví spolu — jak? oni se obracejí? aj toť se musím podívat, kam spolu půjdou. (Odejde v pravo za besídku.)

Výstup 6.

Vilém (z levé strany).

Vilém. Teď jsem byl u rybníka, loďka je u břehu — teď může Karolínka jet, kdy se jí zalíbí. Jenom kdyby Pavlínka při tom nebyla. Takhle s ní o samotě v lodi se houpat — ach, to by musela býtí božská rozkoš. (Zahlídne tobolbu Lipnického, kterouž nechal tento na stole v loubí ležeti.) Co je to? tobolka? podívejme se! lístky — psaní — panu Lipnickému — ah! — nesluší se, abych cizí písemnosti prohlížel. (Chce ji zavřít.) Ha, co to? bá-

seň? (Čte rychle pro sebe.) A to je roztomilé! a jak pěkně psána! Ďáble, co mi to napadá? tu psal jistě Karolínce! O ty proklatý soku! (Chce ji roztrhat.) Ale ne, to bude lepší pomsta — já ji dám Karolínce, ona bude myslit, že pochází ode mne, a tak jej ošidím — dvě mouchy jednou ranou. (Položí tobolku na sedadlo.) To byl nejmoudřejší nápad mého živobytí. (Odejde v levo.)

Výstup 7.

Pavlínka (z předu v pravo).

Pavlínka. Jistě je otci cesta daleká, obrátili se, a přicházejí sem; dobře, ať mě najdou v besídce. (Sedne si do besídky a prohlíží Karolínčinu práci.) Karolínčino vyšívání? pěkně umí pracovat, to se musí říci.

Výstup 8.

Předešlá. Karolínka (z domu, schovává psaní za ňádra, v ruce nesouc vzorek na vyšívání pozorně se ohlíží a přichází ku předu).

Pavlínka. Pro koho to asi určila? Známost tu žádnou nemá — ha! jaká to myšlénka projela mou mysl!

Karolínka. Kde jen asi strýc vězí; musí mně to psaní obstarat, je svrchovaný čas. (Stojí u prostřed jeviště, nepozorujíc Pavlínku, která ji však vidí.)

Výstup 9.

Vilém (z levé strany). *Předešlé.*

Vilém (přikrade se za sochu).

Pavlínka. Ha, tu je, jak ji vidím, vrací se moje podezření.

Karolínka (hledí na vzorek). Ta práce ho potěší — on ten obraz miluje.

Vilém (hodí báseň svinutou jí k nohoum).

Karolínka (ohlíží se).

Vilém (okáže se na okamžení, položí prst na ústa a zmizí).

Pavlínka (pro sebe). Co je to?

Karolínka. Jaká to pošetilost! (Zdvihne báseň.)

Pavlínka (pro sebe). Co má Vilém s ní za tajnosti?

Karolínka. Verše? (Čte.)

Pavlínka. To psaníčko musím vidět. (Vyjde.) Proč tak zamyšlena, slečno Karolínko?

Karolínka (lekne se a schovává lístek). Kterak jste mě ulekla, já myslila, že je besídka prázdna.

Pavlínka (pichlavě). Když chce být člověk o samotě, tu se nedá vytrhovat.

Karolínka (se směje). Pozorovala jste kdy na mně, že hledám samotu?

Pavlínka. Ne vždycky; jsouť ale okamžení, kde — chceme zamilovaná psaníčka tajně číst.

Karolínka. Ah tak! zahlídla jste něco? Prosodické cvičení vašeho bratra. Doufám, že to nic jiného není; neboť kdyby i verše od něho pocházely, tedy prozrazují velmi skrovné básnické vlohy.

Pavlínka (zvědavě). Verše?

Karolínka. Pohledněte sama.

Pavlínka (vezme, a pozná ruku). Ha, to je hanebné!

Karolínka (se lekne). Co jest?

Pavlínka. Teď jste se prozradila, falešnice! Vy se umíte mistrovsky přetvařovat, ale já vás skrz na skrz prohlídla.

Karolínka (je na počátku zaražena, zpamatuje se však, a odpoví hrdě, ale tiše). Slečno, mně je tato událost nepochopitelná.

Pavlínka. Jakže? chcete ještě zapírat? není to jeho ruka?

Karolínka. Vašeho bratra?

Pavlínka. Mého bratra? Co je to zase? Já znám toto písmo bohužel tůze dobře, a přála bych si nyní, abych je nikdy nebyla poznala.

Karolínka. Já vám nerozumím.

Pavlínka. O pryč s tou přetvářkou, vy u mne již nenajdete víry. Oklamaná jsem, to vidím tuze dobře; ale že se pomstím, to buďte jista. Ah tamhle přichází roztomilý pan Lipnický s mým otcem — jen blíže, pánové, jen blíže. (S úsměchem.) Přečtu vám překrásné verše.

Výstup 10.

Zahrádka, Lipnický (s pravé strany). *Předešlé.*

Lipnický. Verše?

Zahrádka. Dej mi pokoj s takovými hloupostmi.

Pavlínka. Nikoli, ty musíte slyšet — jsou velmi krásné. (Čte s úsměškem.)

Smím-li svému zraku věřit,
Naději dle toho měřit,
Že mi lásku daruješ.

Lipnický. Co to? (Hledá v kapsách svou tobolku.)

Pavlínka (s úsměšnou poklonou k Lipnickému). O jen věřte a měřte.

Zahrádka. Ale přestaň již s tou hloupostí.

Pavlínka. O nikoli, musíte dále slyšet. (Čte dále s rostoucí zlostí a rychle.)

O nech v skutek vejít zdání,
Vyplň moje sladké přání,
Řekni, že mě miluješ!

(Trpce.) O není-pochybnosti, pane — ona vám to řekne!

Zahrádka. Slyš, dítě! Ty verše jsou velmi špatné.

Pavlínka. Pst, otče, umírněte svůj úsudek, spisovatel stojí vedle vás.

Zahrádka. Jak, pan Lipnický? jste vy také básník?

Lipnický (hněv svůj potlačuje). Slečna mě uvádí do rozpaku —

Zahrádka. Kupec a básník?

Pavlínka. O, tak milování hodný předmět může i filistra okouzlit.

Zahrádka. Jaký předmět?

Pavlínka. Slečna Karolínka rozpálila srdce toho pána tak, že se celý rozplývá.

Zahrádka (žárlivě). Slečna Karolínka? I bodejž —

Lipnický. Dovolte mi jen několik slov —

Pavlínka. K čemu ještě slova, kde je vše

tak patrno? Slečna Karolínka obdržela báseň velmi vtipným způsobem.

Lipnický. Ne snad ode mne?

Pavlínka. Alespoň po vašem poslu.

Zahrádka. Cože? Toť je čím dál, tím hůř!

Pavlínka. Ano, otče, bratr Vilém byl poslíčkem.

Zahrádka. Ale pane Lipnický —

Lipnický (netrpělivě). Tak pak mě nechte se ospravedlnit —

Pavlínka. To nemůžete —

Zahrádka. Tedy mluvte, mluvte!

Lipnický (ke Karolínce). Drahá slečno, jediné slovo vaše může celý ten zmatek vyplesti.

Karolínka (hrdě). Pane, z obviňování, kteréž zde od slečny Pavlínky slyšeti musím, nemohu se jinak nežli mlčením ospravedlnit, chci-li svou důstojnost zachovati.

Zahrádka. Ale Pavlínko, ty se opovažuješ slečnu Karolínku —

Pavlínka. Ale milý otče — tyto verše, psané rukou pana Lipnického, obdržela přece slečna Karolínka pomocí Vilémovou —

Lipnický. Ustaňte, slečno. Já se dokládám svou ctí, že jsem tyto verše Karolínce neposlal; ony se nacházely v mé tobolce, kterou jsem bezpochyby na stole ležeti nechal, a kterou mi nepovolané ruce odcizily.

Pavlínka (se ohlíží). Já nevidím žádnou tobolku.

Zahrádka. A když nebyly verše pro Karolínku, pro koho tedy byly?

Karolínka (rychle ale tajně k Pavlínce). Na všechen způsob pro vás.

Pavlínka (se lekne). Jak?

Lipnický. To je, pane . . . . tajemství!

Zahrádka. Hm, jste na rozpacích, máte tajnosti, v kterých osoby mého domu vězí, tedy si mohu myslit; co chci.

Pavlínka (která nyní začala pochopovati). Milý otče, snad —

Zahrádka. Tiše, milé dítě, tiše, ať je cokoli, na každý způsob je to něco tak něžného, že se u přítomnosti osob při tom účastných o tom jednati nedá.

Lipnický. Máte pravdu, pane — já použiji každého pokynutí, abych se odstranil, až se nešťastné nedorozumění buď náhodou, neb dobrou vůlí vyjasní. Prozatím se poroučím. (Odejde prostředkem.)

Zahrádka. Služebník, pane Lipnický, buďte zdráv. Naposledy způsobila jsi všechnu mrzutost zbůhdarma, a upozornila mne na věc, kterou nyní blíže vyšetřiti musím. Jdi, řekni Vilémovi, aby sem přišel, a hned sebou hůl a klobouk přinesl — já musím odejít.

Pavlínka. Hned to obstarám. (Odejde do domu.)

Zahrádka. Slyšte, milá slečno, buďte upřímná, a povězte, co je na té celé věci?

Karolínka. Mně je nepochopitelná!

Zahrádka. Tedy jste ty verše od Lipnického neobdržela?

Karolínka. Ne!

Zahrádka. To je mi velmi milé! Ale zdá se mi přece, že si vás, jak říkáme — nadchází.

Karolínka. Já to nepovažuji za nic jiného, nežli za obyčejnou zdvořilost mladého muže.

Zahrádka (něžně). Za nic jiného? Nu to mě těší. Hleďte, já jsem muž — ještě v nejlepších letech —

Karolínka. To jste — a Bůh vás ještě dlouho tak zachovej.

Zahrádka. Přejete si toho?

Karolínka. Všickni vaši lidé si toho přejí, já neméně, nežli vaše dítě.

Zahrádka (blíží se rozpačitě). Ah — vy jste roztomilé, dobré dítě, a kdybyste — hm, vy mi snad nerozumíte?

Karolínka. Nerozumím.

Zahrádka. Ano, ano — hle! tu přichází strejček — ten vám tu věc vysvětlí.

Výstup 11.

Strýc (z domu, nese klobouk a hůl). ***Předešlí.***

Strýc. Vilém běhá někde po zahradě, tu vám tedy přináším klobouk a hůl sám.

Zahrádka. Děkuji, děkuji, strejče. (Stranou ho vede.) Teď je příležitá doba — kdybyste jí něco stran toho — nu, vždyť mi rozumíte. (Na hlas ke Karolínce). Strejček vám něco poví, milá Karolínko — dejte dobrý pozor — dobře si to předložte, a dejte mu moudrou odpověď. Na shledání. (Odloží slaměnou čepici na stůl, vezme klobouk a hůl a odejde vraty.)

Karolínka. Co to znamená? mně počíná být úzko.

Strýc. (se směje). Nic, nic, milá paničko, nedělejte si marné starosti.

Karolínka. Ale tak mi jenom vysvětlete —

Strýc (pro sebe). Mám jí to říci a jeho psaní dát? darmo by jí to udělalo rozpačitou. Nej-

lépe bude, když se o pošetilosti starého ani nedoví.

Karolínka. Vy se rozmýšlíte? Co pak se přihodilo? Zbavte mne té úzkosti.

Strýc (neví co má odpovědít). Nu, pán je —

Karolínka. Co je?

Strýc. Žárlivý.

Karolínka (se lekne). Žárlivý?

Strýc. Jen se nelekejte. On nalezl ve vás zalíbení, strachuje se ale při tom, že jste se také panu Lipnickému zalíbila.

Karolínka. Lipnickému? Nu, to může být bez starosti.

Strýc (se směje). Vím, vím!

Karolínka. Co víte?

Strýc (se plácne na ústa). Zase jsem se podřekl. (Nahlas.) To jest, já myslím —

Karolínka (usmívavě). Nic, nic, vy jste se prozradil — vy víte —

Strýc. Co?

Karolínka. Že pan Lipnický Pavlínku miluje.

Strýc (dá jí ruku na ústa). Tiše, tiše, kdo pak vám to prozradil?

Karolínka. Co pak myslíte, že to není vidět?

Strýc. I kýho šlaka? — já jsem nic nepozoroval.

Karolínka. Kdyby se mi Pavlínka byla svěřila —

Strýc. Ano, kdyby věděla, že jste její švegruše —

Karolínka. Ne, ne! to nesmí vědět!

Strýc. Tedy musíme trpělivě čekat, až se to vyrovná.

Karolínka. To musíme; já alespoň neudě-

lám nic bez vědomí svého muže a musím teď nevyhnutelně s ním mluvit. Drahý strejčku, zde je list — o půl čtvrté jede pošta, v šest je může Karel dostat a v osm zde být. Nerada bych sloužícího na poštu poslala, četl by nápis, a pak by všechno prozradil. Tedy buďte tak dobrotiv a obstarejte mi list ten i nápis — já ho nenapsala, by se moje písmo nepoznalo, kdyby psaní do nepravých rukou přišlo.

Strýc. Od srdce rád, milé dítě, dejte jen sem. (Vezme ji za bradu). Buďte vesela, hlavinku hezky vzhůru — bude zas dobře.

Výstup 12.

Pavlínka (z domu přichází). *Předešlí.*

Pavlínka (úštěpačně). Ah, pan strejček se bezpochyby dívá, zdali slečnu zuby nebolejí! Slečna se zdá míti zvláštní moc, srdce starých i mladých pánů okouzlovati.

Strýc. Jaké jsou to bezbožné řeči?

Karolínka (přívětivě ale hrdě). Slečno Pavlínko, s dosti malou důvěrou vyjasní se často nedorozumění, které z marného podezření povstalo. (Odejde do domu.)

Strýc. Jaké to chování k tomu ubohému dítěti.

Pavlínka (úsměšně). Ubohé dítě! Jste také očarován, strejčku?

Strýc. Kdybys věděla — (Pleskne se přes ústa.)

Pavlínka. Co pak?

Strýc. Nic — nic!

Pavlínka. Vy máte tajnosti — dobře; ale já si nedám své zdravé oči upřít.

Strýc. Oči, které sklem žárlivosti a podezření hledí, nejsou zdravé. Co jsi to způsobila za povyk s Lipnickým?

Pavlínka. A neměla jsem dobře?

Strýc. Ah jdi! Karolínka si na Lipnického ani nepomyslí.

Pavlínka (radostně). Že ne? O strejčku, mluvte! povídejte!

Strýc. Co pak mám povídat?

Pavlínka. Karolínka nemyslí na Lipnického — tedy na jiného? o, když to budu vědět, tedy budu docela upokojena. Vy to víte, vy jste se podřekl; přiznejte se, a zbavte mne vší pochybnosti.

Strýc. Já že jsem se podřekl?

Pavlínka. Vy jste řekl určitě: Karolínka na Lipnického ani nepomyslí! nu, a tu by musel býti člověk velmi obmezeného důvtipu, kdyby neměl pozorovat, že za tím něco vězí.

Strýc. Kterak jsou ta děvčata chytrá! Jedna na druhé hned všecko pozoruje.

Pavlínka. Jedna na druhé? tedy Karolínka — ?

Strýc. Zpozorovala dávno, jak ty s Lipnickým stojíš.

Pavlínka. A ona mi to zamlčela?

Strýc. Mohla jinák? Jak pak jsi se k ní chovala? — úštěpačně, nezdvořile, svévolně — ty dívka k mladé paní.

Pavlínka (vezme ho za ruku). Cože? paní? Karolínka je paní? tedy provdána?

Strýc (nevrle). Ach, ty nevíš, co mluvíš?

Pavlínka. Ne, ne, strejčku, tenkráte mi ne-

uklouznete; vy jste se již opět podřekl, teď se zpovídejte, přiznejte se!

Strýc. Buď pak tichá!

Pavlínka. Nic, já musím všecko vědět!

Strýc. Dobře, dobře, jenom tak nekřič! — Karolínka je — já chtěl říci, že byla — vdovou — ona je vdova!

Pavlínka. Vdova?

Strýc. Inu arci! Je to nešťastný příběh! Její muž musel pro politické provinění prchnouti — ona neví kde je a nouze ji přinutila —

Pavlínka. O ty ubohá! A já jí tak ublížila! Teď budu k ní ale dvojnásobně přívětiva, a všecko zase napravím. A Lipnickému jsem také učinila křivdu. O jak mě to těší! A hle, tu leží také jeho tobolka, on mluvil pravdu. (Vezme tobolku.) Ah, teď se mi všecko vysvětluje! Vilém, ten lehkomyslný kluk, nalezl tobolku, a způsobil tu hloupost. A strejčku, kterak mám radost.

Strýc. Teď se podívejme, co je ženská za stvoření! déšť a slunce, bouře a jarní povětří v jednom okamžení.

Pavlínka. Ale strejčku! vy mi musíte něco k vůli udělat.

Strýc. Co pak?

Pavlínka. Já umluvila s Ferdinandem dnes v osm hodin večer schůzku.

Strýc. Schůzku? ai, ai!

Pavlínka. Proto se nehoršte. Co svět stojí, měli zamilovaní lidé schůzky.

Strýc (se směje). Arci, arci — a proto nesmím ničeho namítat! Kde pak se sejdete?

Pavlínka. Pst, to nepotřebujete vědět. Lipnický ale odešel v hněvu a večír sotva přijde. Já mu budu tedy psát, že se všechno vysvětlilo—

aby jen přišel — a vy mi ten list obstaráte, není-li pravda? Já si pospíším, napíši lístek, a přinesu ho sem. (Odejde do domu.)

Strýc. Já si zašiji jazyk do pytle! každé okamžení se podřeknu! (Poštovní trubka z venku.) Co to? Měla by to býti zpráva stran vlny? To je to nejdůležitější! Safraporte — já zapomínám jedno přes druhé.

Výstup 13.

Sloužící (zůstane mezi domovními dvéřmi stát).

Předešlý.

Sloužící. Pane strejčku!

Strýc. Co je?

Sloužící. Pan Květný přijel, a ptá se po pánovi nebo po vás!

Strýc. Již jdu, již jdu! (Oba jdou do domu.)

Výstup 14.

Lipnický (vejde mřížovanými vraty, ohlíží se rozpačitě).

Lipnický. Bezpochyby není žádný v zahradě, a já si mohu tobolku vzít, aniž mě kdo uvidí. Proklatá hloupost! Jsou v ní listy, které bych nerad v cizích rukou viděl. (Hledá v loubí.) Nic tady, v skutku nic. Žádná pochybnost! někdo ji nalezl a vyvedl s tou básní hanebný kousek. Nyní počínám Pavlínčinu žárlivost pochopovati, a musím ji omluvit. Kdybych s ní mohl mluvit! Proklatá nehoda! K dnešní schůzce mě

nebude ani očekávat! Ha, slyš — to je její hlas! Ona mě nesmí ještě vidět, sice by mohla myslit — (Schová se do loubí.)

Výstup 15.

Strýc, Pavlínka. Předešlý.

Pavlínka (vyprovází strejce až ke dveřím). **Strejčku, já se na vás docela spoléhám, že zase všechno vyrovnáte. Za to vám ušiji k jmeninám pěkný polštář.** (Hodí mu hubinku a odejde do domu.)

Strýc (s kloboukem a holí, v druhé ruce dvě psaní). **Vždyť je dobře, ty lichometnice, však já to všecko obstarám.** (Jde pomalu přes jeviště k mříži a strká list do kapsy.) **Květný odjel s takovou rychlostí — musí to býti přece velmi důležité. Kde jen strejce naleznu?** (Chce odejít.)

Lipnický. **Pst, pst!**

Strýc. **Volá někdo?**

Lipnický (vyjde z loubí). **Já jsem to!**

Strýc. **Ah, jste vy to, pane Lipnický?** (Směje se.) **Přicházíte mi právě vhod, a ušetříte mi cestu na poštu.** (Hledá list.) **Pavlínka svou křivdu nahlídla, a je v starostech, že byste se k dnešní schůzce nedostavil — a proto vám posílá tento list.**

Lipnický (rychle). **Dejte sem — a vy mi přinášíte přerozkošnou zprávu.** (Vytrhne mu list z ruky a čte.)

Strýc. **Hahaha! To je spěch, jako by šlo o život. Blázni, tyhle zamilovaní.**

Lipnický (pro sebe). **Co je to? zpráva od anglického korrespondenta! O vlně?** (Hledí na ná-

pis.) **A bez nápisu? Ale co mi napadá? toť je šťastná náhoda. Ta zpráva stojí za mnoho; tu je potřebí největšího spěchu.** (Schová psaní a obejme strejce.) **Předrahý strejčku, vy jste mi přinesl roztomilou zprávu. Řekněte jenom Pavlínce, aby mne na každý způsob očekávala, že jí přinesu potěšitelné poselství.** (Odejde hlavním vchodem.)

Strýc (se směje). **Hotový blázínek! Bývá jindy rozumný človíček, ale pro schůzku s děvčetem pozbývá rozumu. Ale arci, jak pak se můžeme těm mladým lidem diviti, když se staří podobných pošetilostí dopouštějí! Co tu ale zdarma žvástám — pryč za strejcem se zprávou o vlně.** (Chce odejít.)

Výstup 16.

Zahrádka (hlavním vchodem). *Předešlý.*

Zahrádka. **Nu strejče, nesete mi zprávu?**

Strýc. **Důležitou! Tady je.** (Dává mu psaní.)

Zahrádka (vytrhne mu psaní, a čte před sebe). **„Dnes večír v zahradním domku. Karolínka.“** (Obejme strejce.) **Strejčku, vy jste kapitální muž! Jestli se všecko podaří, tedy vám dám dělat šachy — ale zlatem vykládané!** (Odejde do domu.)

Strýc. (se směje). **Anglický dopisovatel si jistě nepomyslil, že zde takovou radost způsobí. Musí to být výnosný obchod s tou vlnou! Ale šlaku, vždyť tu mám ještě psaní na Karla; s tím musím na poštu. Dříve ale musím napsat adressu, na to jsem docela zapomněl.** (Vyndá z kapsy dvě psaní.) **Safraporte, tu mám ještě dvě psaní. Je pravda, to je psaní, co jsem měl Karolínce od**

strejce odevzdat, a také bez nápisu. Ale které patří teď Karlovi? Ah, snad budu moci takhle něco přečíst. (Drží obě psaní proti světlu.) Na každý způsob tohle delší. Mladá panička, která svého manžela čtyry dni neviděla, má jistě mnoho co psát. To odešlu, to bude to pravé — vždyť je nesmím proměnit. (Směje se.) Kdyby jedno z těch psaní do nepravých rukou přišlo, to by byl pěkný zmatek — hehehe! (Odejde se smíchem.)

(Opona spadne.)

Třetí jednání.

Pokoj v zahradním domku. Dvoje prostřední dveře se záslonami, které odhrnuty jsou. Za dveřmi v levo postel, v pravo visí šatstvo. V pravo vchod se strany. Okna napřed v pravo se záslonami. V pravo i v levo stoly s velikými pokrývadly, v levo kanapé anebo lenoška.

Výstup 1.

Lipnický. Pavlínka.

Pavlínka. Pojďte jen dál! Můj Bože, kterak jsem se ulekla.

Lipnický. Upokojte se!

Pavlínka. Poznal jste ho v skutku?

Lipnický. Jistě to byl Vilém. Já ho dobře viděl, jak stál na zahradní zdi, pozorně se ohlížel a pak dolů skočil.

Pavlínka. Co tu asi chce? Kdyby nás zahlídl, přišlo by všecko na jevo. Na štěstí byly strýcovy dveře otevřeny, což jindy nebývá; tady jsme čtvrt hodinky jisti; strýc sedí u šachu a nepřijde pod devět hodin domů.

Lipnický. Pavlínko, poznala jste tedy, že jste mi křivdu dělala?

Pavlínka. Ticho, tenkrát chci věřit, že jste nevinen.

Lipnický (s pozdviženým hlasem). Vy tedy nejste úplně přesvědčena?

Pavlínka. Tiše, tiše, nekřičte tak.

Lipnický. Kdož pak nás může tady slyšet?

Pavlínka. Já se tak strachuji — já vám neměla schůzku slíbit.

Lipnický. Nepřesvědčila jste se o mé nevinnosti?

Pavlínka. Ale můj Bože, což pak se mám ještě ústně k své chybě přiznati, nemáte to písemně?

Lipnický. Písemně?

Pavlínka. Nu ano, v mém dnešním lístku.

Lipnický. V kterém?

Pavlínka. Nedostal jste mé psaní?

Lipnický. Nedostal.

Pavlínka. Kde jsem vás zvala, abyste sem přišel.

Lipnický. Strejc mi to jen ústně vyřidil, že mne očekáváte.

Pavlínka. A psaní vám nedal?

Lipnický. Ah — nyní rozumím tomu omylu.

Pavlínka. Jakému omylu?

Lipnický. Tiše — neslyšíte nic?

Pavlínka. Kroky. (Běží k oknu.)

Lipnický. Kdo pak to asi je?

Pavlínka. Pro Pána Boha, to je Karolínka!

Lipnický. Což pak ta zde chce?

Pavlínka. Ona přichází zrovna sem; kdyby nás překvapila — já bych hanbou zašla.

Lipnický. Co si počnem?

Pavlínka. Domek má jen jeden pokoj a je-

den vchod — my se musíme schovat. (Běží do prostředních dveří v levo, a zatáhne záslonu.)

Lipnický. Proklatá náhoda. (Chce k Pavlínce.)

Pavlínka. Sem ne — můj Bože, což pak by se řeklo.

Lipnický. Ale kam pak?

Pavlínka. Vlezte pod stůl.

Lipnický. To je pěkné postavení. (Vleze v pravo pod stůl.)

Výstup 2.

Karolínka (přichází pomalu). *Předešlí.*

Karolínka. On tu ještě není! Já jsem v ukrutných nesnázích. Pavlínčina žárlivost je nesnesitelná. A chování starého pána . . . nemá-li Karel tolik zmužilosti, aby otci pravdu vyjevil, musím z domu, musím starému s očí. (U okna.) Krásný večír, slunce počíná zacházeti. — Co to? někdo přichází — měl by to býti Karel — nikoli, ta postava je menší. Ha, to je Vilém — on trhá květiny. Ten nesmyslný mladík přivede ještě mne i sebe do největších nesnází. Co to — on poslouchá? — měl by ještě někdo přicházet? Teď se krade okolo křoví — jde sem, můj Bože, kdyby mě tady nalezl — kam se jen schovám. (Běží za prostřední dvéře v pravo a zatáhne záslonu.)

(*Pavlínka* pozoruje mezi tou i budoucími scenami, co se děje; *Lipnický* též.)

Výstup 3.

Vilém (s kytkou v ruce).

Vilém. Ne, ne, tak snadno se nedáme chytit. (Jde k oknu.) Tak, odtud mohu vidět na dveře. Proč pak bych byl lezl přes vysokou zeď — abych se tu nechal lapnout? Ponížený služebník, tak jsme to nevyjednali. Kdybych jen věděl, kdo se to po zahradě krade. Zdálo se mi, jako by byl otec kašlal; ale co pak by ten zde chtěl? Kýho kozla, tu přichází někdo zrovna k domu. (Běží do Pavlínčiny skrýše a odtrhne záslonu.)

Pavlínka (zandá mu ústa rukou, kyne, aby se tiše choval, a vystrčí ho ven.)

Vilém. Kýho šlaka? Pavlínka? Co to má znamenat? Slyším kroky — blíže — hahaha — snad přijdu nějaké schůzce na stopu. (Vleze pod stůl v levo.)

Karolínka (pozoruje co se děje, pokojně se ale hned schová, jak se jednající osoba obrátí.)

Výstup 4.

Karel (vstoupí čerstvě).

Karel. Nikdo zde! Jak to jen navlíknu, abych jí dal vědět, že tady jsem; počkám, až přijde strýc. Musím s ní mluvit. Nevím, co mám o tom podivném obsahu otcova psaní soudit.

(Vyndá psaní a čte:) „Milá Karolínko. Vy jste se mi zalíbila, a vaše štěstí mi leží na srdci; na předsudky nedbám, a chci vám to dokázat. Že ale mám všechno s předložením činiti, musím s vámi dříve mezi čtyřmi očmi rozprávět, abychom se o tom dokonale umluvili.“ — To je otcova ruka a nečitelný podpis; nápis ale je psán rukou strejcovou. Já si to nemohu nijak vysvětlit. Psaní náleží patrně mé paní, ale jak přišlo do mých rukou — po poště s mým jmenem?

(Ostatní osoby mají vždy svrchu předepsanou hru.)

Karolínka (ráda by se dala manželovi vidět, schová se ale, jak spatří Viléma).

Karel (pokračuje). Všecko mne tak znepokojuje, že bych byl ani hodinu déle v Mileticích nevydržel. Jen kdyby již strejc přišel — Ha! slyš! to je on — nikoli, to je otec; ale jak přichází tuto dobu do zahrady? Zde mne nesmí spatřit — kam se jen skreji? (Běží ke Karolínčině skrýši, ale couvne zpátky, an ji spatří.)

Karolínka (mu zandá ústa a vtáhne ho k sobě).

Vilém. Ten se také schoval; jak se jen odtud dostaneme?

Pavlínka. To se pořád víc a více zaplítá.

Lipnický. Kdo to as zase byl?

Výstup 5.

Předešlí. Zahrádka (čte psaní).

(Počíná se stmívat.)

Zahrádka. No, tak snadno bych si to nebyl pomyslil. Obyčejně se děvčata zdráhají, ale Karolínce to bylo vhod. Hm, snad již není zdráhání v obyčeji. Před třiceti lety to bývalo jinak, nynější děvčata neznám. Také dobře. K dlouhému ucházení bych se beztoho nehodil. Že se tak rychle rozhodla, lichotí mé samolibosti.

Výstup 6.

Strýc. Předešlí.

Strýc (ještě venku). Pěkné hospodářství; pes běhá po zahradě!

Zahrádka. Šlaku, to je strýc! Co ho přivádí tak časně domů? To mi pokazí celý žert. Snad něco zapomněl, a brzy zase odejde. Já se zatím schovám. (Schová se za záslonu u okna, kterou spustí.)

Vilém. Teď je dobře, teď sedíme všickni v bryndě!

Strýc (vstoupí, několik láhví vína pod paždí). Přece jsem toho tlustého majora obehrál, ačkoliv se bránil. Škoda, že jsem nemohl ještě jednu partii s ním udělat. Ale bylo by to přece ne-

zdvořilé, kdyby Karel přišel a ani sklenici vína nenašel. Kde pak ale vězí, již je hezky pozdě, a Karolínka nechává také na sebe čekat. (Postaví víno na stůl, pod kterým je Vilém, a rozsvítí svíčku.) I co, já se nebudu k vůli nim ostýchat! Kde pak je můj župan? Co to, záslony u mé ložnice spuštěny? Hloupost! aby tam ani trochu čerstvého povětří nemohlo! (Jde k prostředním dveřím v levo, a chce záslonu odhrnout.)

Zahrádka (vystrčí hlavu). Doufám, že tu nezůstane.

Pavlínka (čerstvě ale tiše). Pro všecko na světě, ticho!

Strýc (couvá nazpátek, ohlíží se úzkostně a jde několik kroků ku předu.) Kýho výra! toť je Pavlínka! Co pak ta zde chce? A proč mám být tichý? Což pak je tu ještě někdo? (Jde k dveřím v pravo po prstech, pozdvihne zlehounka záslonu.)

Karolínka (sepne ruce).

Strýc (vrací se). I vida — jak chytře! Pavlínka chce poslouchat, Karolínka to zpozorovala a schovala se. Komu mám jen pomoci? Hm, vypiji sklenici vína, a budu dělat, jako bych o ničem nevěděl. (Sedá k stolu, zavadí však o Viléma a uskočí.) Kýho výra, tu vězí také někdo! Snad nějaký zloděj? — U sta hromů! (Jde okolo stolu, jako by chtěl schovaného nalezti, a zavadí přitom o Zahrádku, vykřikne a couvá.) U všech čertů, tu vězí také někdo! I to aby do toho — hahaha! Ne, to nejsou žádní zlodějové — tiše staroušku, zde musíš být prozřetelným. Jestli uděláš povyk, tedy všecko prozradíš a pokazíš těm lidem žert. Udělám, jako bych byl odešel, a schovám se také,

ať potom hledí, jak se shodnou. (Jde s hlukem ke dveřím, otevře je a zase zavře, a potichu se vkrade za lenošku.)

Vilém. Kdybych se jen mohl odtud vykrást. Bezpochyby že otec odešel, a já šťastně vyklouznu. (Ohlíží se pozorně.)

Zahrádka (vystrčí pozorně hlavu ze záslony, oba se spatří).

Vilém (skroušeně). I dobrý večer, otče!

Zahrádka. Což pak ty tu děláš?

Vilém (v nesnázi). Já — já — byl to jen žert.

Zahrádka (vyjde). Pojď ven.

Vilém (pomalu vylézá).

Zahrádka. Což mám o tom soudit?

Vilém. Nic, milý otče.

Zahrádka. Játť myslil, že sedíš v pokoji a píšeš úlohu? Jak přicházíš do zahrady?

Vilém (prosebně). Milý otče!

Zahrádka. Pravdu, sice běda tobě — ty mne znáš. Chtěls trhat květiny, a schoval se's tady — viď?

Vilém. Ne, ne, milý otče — já chtěl —

Zahrádka. Nu, mám ti jazyk rozvázat?

Vilém. Já chtěl, — byl to jen žert — já chtěl poslouchat Pavlínku.

Zahrádka. Pavlínku? Kde pak je?

Vilém. Tamhle!

Zahrádka. To budeme hned vědět. (Jde a odhalí Pavlínčinu skrýš.)

Pavlínka (se sklopenýma očima). Dobrý večer, otče.

Zahrádka. A — to jsou čisté věci! Co tu děláš?

Pavlínka. Já — já —

Zahrádka. Já — já — proč koktáš?

Pavlínka. Není to jistě nic zlého, milý otče.

Zahrádka. Ale také nic dobrého, sice bys mluvila — hned se přiznej!

Pavlínka (v největší nesnázi). Já chtěla jen s Karolínkou — ne s Karlem —

Zahrádka. S Karolínkou? — Karlem? — kde je Karel?

Pavlínka. Tamhle!

Zahrádka. Co to má znamenat?

Karolínka
Karel } vyjdou tiše.

Zahrádka. Tedy opravdu? Co tu děláš? Proč nejsi v Mileticích?

Karel. Odpuštění, milý otče!

Zahrádka. A vy slečno, s mým synem zde schována? Co mám o tom soudit?

Pavlínka (pošťouchává Viléma tiše). Počkej šelmo, mne vyzradit.

Vilém (tiše). Každý si pomůže jak může.

Zahrádka. Všichni mlčí — žádný neodpovídá?

Karel (tiše k Pavlínce). Styď se, nás vyzradit.

Pavlínka (tiše). Každý si pomůže jak může.

Zahrádka. Kde je strýc? Bez jeho vědomí se ta celá věc neděla.

Pavlínka. Ano, strejček vám to, milý otče, všecko vysvětlí.

Karel. Ano, ten ví všecko.

Zahrádka. Ale kde pak je? kde vězí?

Vilém (jenž jej byl dříve viděl). Tamhle, za lenoškou!

Strýc (se vztyčí a mne si rozpačitě ruce). Dobrý večer, milé děti!

Všickni. A tu je, tu je!

Strýc. Ano, tu jsem!

Zahrádka. Vysvětlete mi pak, strejče, jak to přichází —

Všickni. Ano mluvte, mluvte!

Strýc. Mám-li mluvit, tedy se musím dříve ptát, jak jsem všechny do tohoto pokoje přicházíte? Mlčíte? (S komickou důležitostí.) Aj, toť musím tedy držet nad vámi soud! Viléme, jak sem přicházíš?

Vilém. Já jsem nejmladší, milý strejčku — čest komu čest — ptejte se dříve starších.

Strýc. Tedy starších. (Oblíží se rozpačitě.) Ano, milý strejče, vy jste nejstarší, a já nevím —

Zahrádka (táhne ho stranou). Vždyť víte, že jsem psal Karolínce. A ona mne sem pozvala.

Strýc. Karolínka? není možná?!

Zahrádka (ukazuje mu psaní). Tu se tedy podívejte!

Strýc. Kde jste vzal to psaní?

Zahrádka. Vždyť jste mi je sám dal.

Strýc. Já? to psaní patří Karlovi.

Zahrádka. Cože? takové psaní Karlovi?

Strýc (v rozpaku). Teď to pukne. (Na hlas.) I nu — když jste vy toto psaní obdržel, tedy musel Karel jiné dostat.

Karel. Ovšem, které si ale nikterak vysvětliti nemohu. To psaní je také příčinou, že jsem se dostavil. (Dá mu psaní.)

Strýc (béře od něho psaní). Buď Bohu chvála, alespoň nepřišlo otcovo psaní do cizích rukou. (Na hlas) Vidíte, strejče — u všech všudy, což pak je to zase?

Zahrádka (tiše). To je moje psaní Karolínce.

Strýc (udivený). Tak se zdá.

Zahrádka. A nápis na mého syna, vaší rukou psaný. (Dá strýci psaní.)

Strýc. Ano — ovšem — (Čte.)

Zahrádka. Mně je ta celá věc nepochopitelná.

Karel. Já si vykládám to psaní jenom smířenlivě. Jistě vám strýc všechno vyzradil, milý otče — a vy jste chtěl s Karolínkou mezi čtyrmi očmi rozprávět, abyste jí řekl, že v naše zasnoubení svolujete.

Zahrádka. V zasnoubení? S Karolínkou?

Strýc (kterýž byl zatím otcovo psaní četl, zandá mu rukou ústa, tiše). Pro Boha vás prosím, tak z toho nejlépe vyváznete! Ty lidičky jsou již dávno tajně oddáni. Karolínka přišla do domu, by si nepoznána vaší oddanost získala, a to se jí také podařilo. Tedy řekněte ano — a vyváznete ze všeho podezření.

Zahrádka. Máte dobře, jiného mi skoro nic nezbývá. (Na hlas ke Karolínce a Karlovi.) Arci že mi strýc všechno řekl, a vlastně bych se měl hněvat —

Karel. } Drahý otče! vy odpouštíte?
Karolínka. } Vážený pane! vy odpouštíte?

Zahrádka (vstoupí mezi ně a spojí jejich ruce). Nuže, tedy s Pánem Bohem!

Karel.
Karolínka. } Díky, tisíceré díky!

Zahrádka. Obejmete mne, paní dcero! A jestli toho šíbala — svého muže chtěl jsem říci— milujete, tedy nezapomeňte při tom docela na starého otce. — To by bylo jedno — jak sem ale přichází Pavlínka?

Strýc. Ano, ještě něco! Jelikož se psaní pomíchala, tedy musím mít to pravé ještě u sebe. (Vyndá psaní.) Věru, tu je. Mně padá kámen se srdce.

Zahrádka. Co je to za psaní?

Strýc. Od anglického korrespondenta; to jsem vám měl prve dát místo Karolínčina.

Zahrádka. A já dostávám to psaní tak pozdě? Teď bude všecko nadarmo. (Otevře a čte.) Co je to? „Já vám činila křivdu, přijďte dnes večír do zahrady, doufám, že se smíříte. Věčně vaše Pavlínka.“

Pavlínka (tiše k strejci). Běda, to je moje psaní!

Strýc. Tvé psaní?

Zahrádka. Co je to, Pavlínko? Komu jsi psala to psaní?

Pavlínka. Já — já —

Zahrádka. Nu, bude-li pak odpověď?

Pavlínka. Panu Lipnickému.

Zahrádka. Toť je zas něco nového!? Tedy zamilované pletky za mými zády? O tom budeme později mluvit. Nyní, strejče, kde je psaní z Angličan — to důležité?

Strýc (nevěda sobě rady). Já nevím. Já v tom zmatku zajdu!

Zahrádka (prudce). To psaní — zaopatřte mi to psaní!

Lipnický (vyleze pod stolem). S dovelením, to je zde!

Všickni. Lipnický?

Vilém (pro sebe). Ještě někdo? naposledy je jich tu ještě více. (Chodí kolem a prohlíží všady, pak se přiblíží ke Karolínce, s kterou prosebně mluví.)

Zahrádka. Jak sem přicházíte?

Lipnický. Psaní, které v ruce držíte, náleželo mně, místo něho obdržel jsem ale od pana strejce toto; já je otevřel a četl zprávu o vlně. Že jsem důležitost toho psaní jakožto kupec poznal a hned se jí uchopil, nemůžete mi pokládati za zlé. Já udělal smlouvu stran vlny na mé očty, tím jistě zbohatnu, a tak se budu moci o ruku vaší dcery ucházeti. Poněvadž ale psaní bez nápisu vám náleželo, tedy jsem hotov, vám ten celý zisk opět postoupiti.

Zahrádka. Ale strejče, co to děláte za hlouposti?

Strýc. Dejte mu to děvče, a zisk zůstane v rodině. Pavlínka ho miluje, a že je notný kupec, to vidíte.

Pavlínka. Milý otče!

Lipnický. Drahý pane!

Zahrádka (polo se smíchem). Slyšte, s tou vlnou — to byl proklatý kousek, ale moudrý, a za odměnu máte mít mou dceru.

Pavlínka. }
Lipnický. } Tisíceré díky!

Vilém. A já utru hubu?

Strýc (utírá si oči). Tu stojí dva šťastné párečky, kdo by si to byl v poledne pomyslil.

Zahrádka. Ale strejče, jaký zmatek jste to způsobil!

Strýc. Nehněvejte se, vždyť to všecko dobře vypadlo! Já měl tuze mnoho svěřených tajemství, a taková úloha je těžká.

Zahrádka. Co mohlo z pomíchání těch psaní všechno pojít!

Strýc (jako k obecenstvu). Já to hned řekl, co by mohlo z toho pojít! Je ale dobře, že to šťastně vypadlo.

(Opona spadne.)

Roztržití.

Fraška v jednom jednání.

Osoby.

Major } vysloužilci.
Setník }

Karolinka, majorova dcera.

Karel, setníkův syn.

Poznamenání pro herce.

Major a setník jsou mužové stateční a vážní, kteří hrou svou toliko úsměv, nikdy však smích provolati nesmějí. Oděv jejich jest staromodní uniforma invalidská, jak se s počátku tohoto století nosila. Major jest tlustší než setník a nosí uniformový kaput a na prsou kříž. Setník jest hubený, nosí frak a opírá se o rákosku. On i major mají kordy zastrčené v bílý, kožený opasek. Majora a setníka ať představují charakterní herci, nikoli však komikové. Karel ať se hraje co možná lehce a elegantně. V sceně, když dámu představuje, musí velmi mírným býti.

Divadlo představuje elegantní pokoj v majorově obydlí, v němž dvoje dvéře po stranách a jedny u prostřed jsou. Na stole leží dvoje noviny a brejle; hedbávný župan visí na židli.

Výstup 1.

Karolinka (u okna).

Karolinka. Tu jde — nyní přichází — Pst, pst! jen nahoru, jsem samotna. (Odejde od okna.) Dvakrát na sebe nedá volat. — Ale kterak budoucně? Kdo má právo s milenkou o samotě být, obyčejně si toho nevšímá.

Výstup 2.

Karel. Karolinka.

Karel. Můj Bože, kterak jsme se již dávno neviděli!

Karolinka. Spolu nemluvili, chceš snad říci; nebo viděti se bylo nám přece denně popřáno.

Karel. Nazýváš to snad viděním, když se musím každodenně v sněhu a dešti okolo tvého

okna plížit, a za přešťastného se pokládat, když nanejvýš tvou ruku zahlídnu, jak šermuje jehlou?

Karolinka. Což mohu já za to, že můj otec tak zřídka vychází a jako pavouk lidí se štítí? Snad se dost nenasedím, a ze samé dlouhé chvíle starodávných novin nenačtu, do kterých mně čepčářka krajky zabaluje? — Však nemařme tak drahý čas vyčítáním a žalobami. Mám ti oznámit něco dobrého a něco zlého.

Karel. Též i já tobě.

Karolinka. Můj otec má ještě kdesi starého přítele, poctivého kopuletého šedivce, a tomu mne zaslíbil.

Karel. Tak? A to jest ta dobrá zpráva?

Karolinka. Chraň Bůh, to je ta zlá. Dnes ale jsme obdrželi psaní s černou pečetí: ten starý přítel skonal, a já si ho tedy více nemohu vzít.

Karel. Bůh mu dej lehké odpočinutí, a prozatím žádného šťastného z mrtvých vstání. Mně se skoro také tak vedlo. Můj otec vyhlídl pro mne jakousi bohatou slečnu ze svého domova, a uvedl již všecko bez mého vědomí v pořádek. Na štěstí ale uteklo to děvče s jiným.

Karolinka. Šťastnou cestu. Na ten způsob jsme oba svobodní.

Karel. Svobodni? já alespoň nejsem.

Karolinka. Nu, jen semnou nefraškujte, mladý pane. Já vím, že jste do mých pout přikován; a také nejsem toho mínění vás na svobodu propustiti, to tím méně, když jsem se i já do vaší vazby nerozvážlivě zapletla.

Karel. Byl by ale již čas, aby nás bůh manželství svými růžovými řetězy opoutal.

Karolinka. I arciť, kdyby jen naši otcové na to pomyslili, nač my tak často zpomínáme.

Karel. A což by nám stálo v cestě, když tvůj ženich umřel a má nevěsta s jiným prchla?

Karolinka. To nevím; mně se ale často tak podobá, jako by se ty dva staří nemohli jak náleží vystát.

Karel. Vždyť spolu sloužili —

Karolinka. To je pravda.

Karel. Spolu i vysloužili —

Karolinka. To je také pravda.

Karel. Rádi mluvívají o svých vojenských výpravách, o bitvách —

Karolinka. To je všecko pravda.

Karel. O svých zamilovaných příhodách —

Karolinka. Proč ne? můj otec až dosaváde každou hezkou dívku rád má, často až tuze rád.

Karel. Tedy jest nejkrásnější svornost mezi nimi!

Karolinka. Přece však lecjakýs kámen jest, který jim závadu činí. Můj otec jest majorem, tvůj to jenom na setníka přivedl; můj otec nosí kříž na kabátě, tvůj zhola nic; můj otec jest mohovitý, tvůj chudobný. To vše překáží stejnosti, odráží mysl jejich, a je oba rozkmotřuje.

Karel. Proto jsou přece oba poctiví, šlechetní mužové.

Karolinka. Zajisté. Můj otec ale zapůjčil tvému peníze, a to je v přátelství veliká překážka.

Karel. Dělá to mnoho?

Karolinka. Pět set tolarů na směnku.

Karel. Placení toho bude mu ovšem přicházet za těžko.

Karolinka. Nedávno musel také pan setník

toto obydlí opustit, a do jiného chatrnějšího se přestěhovat.

Karel. Proto jistě ani nepovzdechl.

Karolinka. Ráda věřím. Že ale právě můj otec ty pěkné pokoje pro sebe najal a je dobře platit může, to tvého otce muselo přece trochu mrzet.

Karel. Na to již dávno zapomněl; nebo je vždy tak roztržitý.

Karolinka. Nu, co se toho týče, v roztržitosti nemá jeden druhému čeho vyčítat.

Karel. Často se všelijaké veselé příhody stávají; kronyky by se mohly o mém otci psát.

Karolinka. A já bych mohla ke každé zas druhý díl o svém otci přidat.

Karel. Ondyno mu bylo nanic; nechtěl po celý den vyjít; k polednímu však cítil, že mu lépe: i přistrojil se, noční čepičku ale na hlavě nechal, a tak šel přímo po ulici. Jeho přítel, který ho potkal, volal na něj: „Aj, aj, pane sousede! v noční čepici?“ — ‚I postonávám,‘ odpoví můj otec, ‚a dnes nechci ani přes práh za celičký den.‘

Karolinka. Můj otec dal zas na velké dvéře vedle zvonku přibit tabulku s tím nápisem: „Jestliže po mnohém zvonění nepřijde nikdo dvéře otevřít, tedy není pan major doma.“ I přijdeť na to sám a zazvoní; že pak ho sloužící hned nezaslechl, čte ten nápis a pak sám k sobě praví: „Ach, pan major není doma;“ a tak v dobré mysli zas odešel. Jednou šel v civilním kabátě na procházku s deštníkem pod paží. Tu shlídne na síni koště, kteréž tam děvečka zrovna v cestě zůstavila. Můj otec zvedne koště, by je odstranil, v tom však se splete, postaví deštník

stranou a žene se s koštětem pod paží z domu zrovna do kavárny, kdežto jej se smíchem přivítali.

Karel. Hezky. To bych byl jen o svém otci řekl.

Karolinka. O, v roztržitosti jeden druhému ani o vlas neustoupí.

Karel. Tím snadněji mohla bys mne ledakdys dovolit, abych tě navštívil; nikdo by to nepozoroval.

Karolinka. Tak? — snad ne v m é m p o k o j i?

Karel. Proč ne? Já bydlel dost dlouho v tom domě, a proto znám každý kout.

Karolinka. Já ale netrpím nic pokoutného, tím méně ve svém pokoji.

Karel. Mohlo-li se mi jen kdy zdáti, když jsem v tom pokoji bydlel, že někdy má Karolinka —

Karolinka. Na tom samém místě se vší počestností punčochu plést bude, kde's ty před tím Abelarda a Helojzu čítával?

Karel. Tedy mně dovol aspoň se podívat, kterak jsi sobě ten pokojíček zřídila.

Karolinka. Může se stát; ale ani přes práh! (Otevře dvéře od svého pokoje.)

Karel. Tam u okna stál můj stolek, na kterém jsem psával.

Karolinka. A nyní já tam šiju.

Karel. Naproti visel tvůj obraz.

Karolinka. Nyní tam na obrázku hraje svatá Cecilie na klavír.

Karel. Hned u kamen byla má schránka na knihy.

Karolinka. Jáť mohu všecky své knihy i s šitím do košíčka strčit.

Karel. O milá Karolinko! skrovničký jest tento pokoj, kdybych však s tebou v něm mohl bydlet —

Karolinka. Není-li pravda, to by byl palác — že ne?

Karel. Chrám.

Karolinka. Ráj a tak dále. Nechtěl by's také knihovnu otce mého prohlídnout? (Otevře naprotější pokojík.)

Karel (dívá se tam). Tuť se staly divné proměny. Jindy tu bývala mého otce zbrojnice, měl tam sice jen několik starých brokovnic, turecké pistole, šavli, kterou jednomu francouzskému plukovníkovi nevím v jaké bitvě osobně odňal, a starou halapartnu po některém pra-pradědovi, jenž co študent staré město Pražské proti Švédům bránil.

Karolinka. Nyní se daly myši a moly do Hájka a do Kochema. — Bože! slyším někoho na schodech! Což by se byl můj otec již zase domů navrátil?

Karel. Mám se skrýt?

Karolinka. Skrýt? Pfui, hanba!

Výstup 3.

Setník. Předešlí.

Karel (potichmo ke Karolince). To jest můj otec.

Karolinka (též potichmo). Jak se to stalo, že k té cti dnes přicházíme?

Setník. Co vidím? Slečna Karolinka navštěvuje mého syna?

Karolinka. Jak to myslíte, pane setníku?

Setník. To, musím říci, slečno, to mně přichází neobyčejné. Když mladice mladíka v jeho vlastním bytu navštěvuje — Hm, hm!

Karel (potichmo). Nepochopuješ to? on myslí, že je doma.

Karolinka. Dovolte, pane setníku —

Setník. Nikoli, slečno, to nemohu dovolit. Já si vašeho otce vážím, a proto i dobré pověsti dcery jeho.

Karel. Ale milý otče, jen pak se drobet zpamatujte —

Setník. Mlč, ty nesmyslný! Zajisté žes jen ty k tomu slečnu zavedl. Bylo ti povědomo, že ji v jejím bytu nezastihneš samotnou, a proto's na tu nemoudrou, ztřeštěnou myšlénku přišel —

Karolinka. Odpusťte, pane setníku, k takové neslušnosti nebyla bych se nikdy dala zavest.

Setník. Tak jste sem dobrovolně přišla? Tím hůř!

Karel. Milý otče, vždyť jste nyní —

Setník. Vám nemilý, to pozoruji.

Karel. Pan major není doma.

Setník. A toho okamžení chtěla slečna užit, aby se ze svého obydlí vykradla? Ještě jednou pravím, to se mně nelíbí, to bylo bez rozvážení; tenkráte to ještě při tom nechám; za to ale prosím, byste se vzdálila.

Karolinka (potichmo). To mne již skoro drobet mrzí. Nyní hleď ty, abysi s ním dobře vyšel. (Jde do svého pokojíka.)

Výstup 4.

Setník. Karel.

Setník. Odešla již?

Karel. Odešla. Ale v skutku, milý otče, vy jste tu slečnu těžce urazil.

Setník. Běda jí, jestliže upřímná výstraha zkušeného starce ji může urazit.

Karel. Ale milý otče, pomněte, že nejsme ve vlastním domě.

Setník. Vlastní nebo najmutý, vše jedno. Zkrátka, já o tom nechci nic více slyšet.

Karel. Dobře, já jdu —

Setník. A kam? — Ty zde zůstaneš, ani mně krok nesmíš z toho domu!

Karel. S radostí.

Setník. Chceš se k ní zas nějak přiloudit? Otec není doma — to bys ty tak celý ten večer chtěl s ní strávit, a zapomínal na její dobré jmeno a na povinnosti, které máš k své vlastní nevěstě.

Karel. K své nevěstě? vždyť nemám žádné nevěsty.

Setník. Nestydatý! je to ta odměna za mé nesčíslné péče a starosti, že jsem ti hezkou bohatou paní zaopatřil? — chceš se zpěčovati? chceš počestné děvče zavesti?

Karel. Ne pak, milý otče.

Setník. Mlč, div by se ve mně žluč nerozpukla. Mně to těší, velmi těší, že jsem se tak z nenadání dověděl, že pan major n e n í d o m a. Já si to za svatou povinnost pokládám, abych čest svého starého spolubojovníka chránil. Pro-

tož nechť se líbí nebo nelíbí, z toho místa se mi ani nehneš.

Karel. Jak poroučíte.

Setník. Ovšem, ovšem, jak já poroučím. Abych byl jist, že mně nevyklouzneš, tedy tě zavru do tvého vlastního pokoje.

Karel. Do mého pokoje?

Setník. Ano, ano, bez okolků, jen s chutí.

Karel. Ale pro Boha, otče —

Setník. Ani slova víc, ty mne neznáš.

Karel. Do tohoto pokoje?

Setník. Ano, ano, do tohoto pokoje. Kněh tam máš dost, můžeš si dlouhou chvíli ukrátit.

Karel. O, dlouhé chvíle se tam dokonce nemusím bát.

Setník. Tedy jdi.

Karel. Když tomu dokonce tak chcete —

Setník. U všech všudy! nezlob mne, hned se mně tam kliď!

Karel. Inu tak s Pánem Bohem! (Jde do Karolinčina pokoje.)

Výstup 5.

Setník (sám).

Setník (zavře za Karlem dvéře a schová klíč do kapsy). Kdybych jináč jednal, mohl by si major pomyslit, že snad sám svému synu k tomu jsem nápomocen, jaká osidla by na jeho dceru nastrojit měl. Toho mne ale Bůh chraň; jsem sice potřebnější než on, také jen setníkem, i nemám žádného řádu jako on; co se však cti dotýče, chci se s každým do zápasu pustit. — Měl

bych sice dnes všelijaká ještě řízení; kdož mně ale za to ručí, že by nemohl syn můj vypáčit dvéře a přece k svému děvčeti se dostat? Zamilovaní bývají často ďáblem posedlí. — Lépe, když zůstanu doma. (Svlíkne kabát a do hedbávného županu se oblíkne, kabát ale zas položí na židli.) Aha, tuť jsou také noviny — ovšem, ovšem, dnes přichází pošta. Do těch se musím hned dát. (Vezme noviny a brejle vedle ležící na nos posadí.) Hm, hm! divná věc! což pak mým očím schází, že dnes skrz vlastní brejle nemohu vidět? — Skoro mně to tak připadá, jako by se mé krátkozraké oči dávaly ještě na pokání; vždyť vidím mnohem zřetelněji bez brejlí. (Posadí se u okna do kouta zádama ke dveřím a čte noviny:) „Právě nyní přišla zpráva, že vůbec známý loupežník Kovářík jedné staré ženě hřebíky . . . .“ — Což nemají ti novináři dost pravdivých věcí do novin, musejí tam lži a bájky stavět? (Odhodí list na stranu, a druhý do rukou vezme.) A vždyť se mně zdá, že Kovářík dávno již hnije? Tedy snad ani po smrti dobře nečinil, že ho zase do světa vyhnali? — (Čte:) „Dnes již druhý den, co do Bělehradu pumy házejí.“ — To se novinář asi zbláznil? Že by se byli do Turka dali? Aj aj aj! — To bude také lež, to bych byl aspoň musil napřed vědět, že zas vojna jest; hm! hm! — „Vezův začíná zase vyhazovat lávu.“ — Nu, to připustím. Však je to jeho štěstí, že jen síru přechovává; kdyby stál na zlatě, byli by ho již dávno patou vzhůru postavili. (Čte dál:) „Hm! hm! hm! podivné věci! hm! hm! hm! V Benátkách dóžete zvolili . . .“ — U sta hromů, to je příliš.

Výstup 6.

Major, setník.

Major (jenž setníka ani nepozoruje, hledí do směnného listu, který drží v ruce). **Tak jest, dnes mu vypadl čas — dnes ho má vyplatit. Nu, rád se na to podívám, zdali se pan bratr dostaví. Sehnal-li peníze, tedy o tom nepochybuji, nebo jest muž od slova.** (Schová ten směnný list do kapsy.) **Musím však přece doma zůstat, kdyby přišel.** (Svlíkne kabát, položí ho na židli, a ohlíží se po županu.) **Kde pak as vězí můj župan?** (Spatří setníka.) **Hoho! kdo pak to tu sedí? — I má služba, pane setníku!**

Setník. **Aj aj, poslušně vítám, pane majore.**

Major. **Již dávno zde?**

Setník. **Čtvrt hodinky.**

Major. **Jak vidím, pohověl jste si?**

Setník. **Ovšem, ovšem, to již tak můj zvyk, že sedívám v županu, když jsem doma.**

Major. **I u šlaka! což jste doma?**

Setník. **Hehehe! Ovšem, ovšem, pane majore; budete snad můj pokoj znát? Vždyť jsem měl již kolikkráte čest, vás tady u sebe viděti.**

Major. **O pak prosím tisíckráte za odpuštění. Vždyť mně v skutku přicházelo, jako bych byl s á m domů přišel, a v té roztržitosti jsem i svůj kabát již svlíkl.**

Setník. **Nic nedělá. Dávno mi již povědomo, že často na roztržitost postonáváte.**

Major. **Co příliš, to příliš!** (Oblíkne místo kabátu svého kabát setníkův.) **Ještě jednou nastokráte žádám —**

Setník. Prosím, prosím, šetřte slov. Toť se ledakdys člověku přihodí. Posaďte se u nás, pane majore. Teď se podivné věci dějí. Tuť právě čtu v novinách, že mají Benátčané nového dóžete, že vypukla nová válka s Turkem a že se už perou o Bělehrad, pak že Kovářík zase z mrtvých vstal.

Major. To by bylo!

Setník (okazuje mu noviny). Tak jest, již si zase s nějakou babičkou zažertoval.

Major. Dovolte, ty noviny jsou ještě z minulého půlstoletí.

Setník. Ach, toť je něco jiného.

Major. Tenkrát ještě všelijaké kudrlinky kutil.

Setník. Tenkrát jsme také i my všelicos kutili.

Major. Kterak pak jste k těm starým novinám přišel?

Setník. To sám Bůh ví. Bezpochyby že je sem můj syn hodil.

Major. Takové noviny mohly by skutečně za nynějších časů i tvrdý kámen obměkčit.

Setník. Slzy tekou při čtení jich.

Major. Sic transit gloria mundi.

Setník. Tenkráte byli ještě dobré časy. Všecko lacino.

Major. Nyní je těžko s pensí vyjít.

Setník. Velmi těžko. Člověk se musí učit hospodařit, jakož i já dělám. Jindy jsem píval lahvici vínka, nyní musím pivem za vděk vzít. Jindy jsem kouříval knastr, nyní tabák komisní s třikrálovým. Jindy jsem míval župany hedbávné, nyní musím být s kartúnovým spokojen.

Major. Nu, co se týče županu, ten jest, jak vidím, posavád hedbávný.

Setník (celý podiven dívá se na župan). Opravdu, ten jest hedbávný.

Major. A nemejlím-li se, tedy jest to můj župan.

Setník. I to by byl šlak! jak pak bych byl já k vašemu županu přišel?

Major. Hm, hm, já myslím přece, pane setníku, že jsem ve svém vlastním domě.

Setník. To by bylo? —

Major. Jen se upamatujte. Před osmi dněmi jste se odtud vystěhoval, a jak se mně zdá, tedy jsem já ty pokoje zas najal.

Setník. I u všech všudy! dobře máte! prosím tisíckráte za odpuštění.

Major. Nic nedělá! Vždyť mne již dávno povědomo, že často na roztržitost postonáváte.

Setník. Co příliš, to příliš. V cizím domě, v cizím županu — stydět se musím. (Svlíkne župan a majorův kabát oblíkne.)

Major. Žádných okolků se starým známým. Těší mě, že aspoň této náhodě povinen jsem za vaše navštívení.

Setník. I beztoho bych nebyl opominul učiniti svou povinnost —

Major. Ach, vy myslíte strany toho směnného listu na pět set tolarů? není na spěch.

Setník. Jak že? co se líbí? nějaký směnný list?

Major. Vždyť se budete ještě pamatovat? před šesti měsíci? pensí se opozdila, vydání se množilo, a vy jste neměl peněz.

Setník (udeří se do hlavy). Já kmotr Pleticha! ovšem! ovšem! a kdy připadá placení?

Major. Dnes.

Setník. Dnes? — O tedy musím zase za odpuštění prosit, rychle poběhnu, abych tolik sehnal.

Major. Vždyť to nemusí hned být; máte ještě času.

Setník. Nic to, nic; setník Pleticha jest sice chuďas, své dluhy ale ještě vždy na hodinu vyplatil. Ještě ten večer s poděkováním vše odvedu. (Vezme hůl a kord; hůl sobě zastrčí do opasku na místo kordu a kord podrží v ruce jako hůl ho drže, klobouk dá na hlavu.) Má úcta, pane majore! Na shledanou! (Odcházeje shlídne majorův klobouk na stolici a dává ho na hlavu, pozoruje však, že má již klobouk na hlavě, prohlíží klobouky, a s nevrlým mumláním odhodí jeden a odejde.)

Výstup 7.

Major (sám).

Major. Jak náleží hodný muž, kdyby jen časem tak tuze roztržitý nebyl. (Ošívá se.) Tomu nerozumím, kterak mně mohl ten šlakovitý krejčí tak malý a úzký kabát ušit; každý šev mne tlačí a škrtí. — Hej Karolinko! Karolinko!

Karolinka (u vnitř). Milý otče!

Major. Kde pak vězíš? pojď pak ven.

Karolinka. Já nemohu, jsem zavřena.

Major. Zavřena? jak se to mohlo stát?

Karolinka. Zavřela jsem za sebou trochu silněji dvéře, a tak spustil zámek.

Major. Hm, hm! to zní nějak podezřele. Jsi snad přece samotna?

Karolinka. Samotna? i třebas, jak chcete.

Major. Chraň se, v tom ohledu jsem přísný. Najdu-li něco mužského u tebe, tedy to na kusy rozsekám.

Karolinka. Chraň Bůh! jiného tu nic není, než má čepčářka.

Major. Tedy pojď ven.

Karolinka. Což pak mohu?

Major. A kde máš klíč?

Karolinka. To nevím. Dal jste ho pochvíli z roztržitosti do kapsy.

Major. Plesky třesky, jako bych byl již tak tuze roztržitý. (Hledá v kapse.) Však přece, tu jest. Již ho mám.

Karolinka. Prosím, neotvírejte ještě.

Major. A proč ne?

Karolinka. Ta panna je drobet stydlivá.

Major. Což by se styděla?

Karolinka. Béře na sebe jeden můj plášť.

Major. Nu, a co z toho?

Karolinka. Není ještě docela na odejití přistrojena,

Major. Aj, což to! jak já jí pomohu. (Otevře.)

Karolinka (drží u vnitř dvéře). Jen ještě malé okamženíčko.

Major. Již mne přechází trpělivost.

Karolinka. Tak, tak, nyní jest hotova.

Výstup 8.

Major. Karolinka. Karel (v ženských šatech a v mantille, čepeček elegantní a též takový klobouk na hlavě).

Karel (učiní poklonku).

Major. Hm, jak náleží hezké děvče! (Nahlas.) Tu pěknou panenku jsem u tebe ještě neviděl.

Karolinka. Ona se tu teprva usadila.

Major. Tak, těší mne, těší. Jak pak se vám zde líbí, krásná panenko?

Karel (ukloní se).

Major. Tak? — to má být jako dobře? — (Karel se opět pokloní.) Zas jen tak? (Po straně.) To děvče bude také teprv nováček; vždyť nemá ani stébla té čacké smělosti, kterou se všecky čepčářky za našich časů honosit mohou.

Karel (chce vyklouznout).

Major. O, počkejte ještě drobet. Já mám všelicos u vás objednávat. Já — (ku Karolince) já chci tobě nějakou radost učinit; ty nesmíš ale dokonce vědět, v čem záleží. Nech mne jen samotného s tou panenkou.

Karolinka (po straně). Mně se zdá, že již na ni béře.

Major. Jdi, mé dítě, jdi, budeš se mnou jistě spokojena.

Karolinka. Milý otče, já jsem již všelicos objednala.

Major. K svatebnímu rouchu? není-li pravda?

Karolinka. I nu, jak se dá dělat.

Major. Tedy jen jdi; vždyť musí také po mé vůli někdy jít.

Karolinka. Ale ta ubohá panenka má takový odbyt, že nestačí pracovat.

Major. U všech všudy! já chci s ní mluvit. Jdi do kuchyně. Pochvíli s námi zůstane pan setník u večeře; on jí rád Berounské koláče, račí paštiku a spravedlivé gulaš; jdi a připrav nám to.

Karolinka. Já však ani tu paštiku ani gulaš neumím dělat.

Major. Tedy jdi do mé knihovny; tam najdeš knížku kuchařskou, aneb zřetelné poučení od Václava Pacovského, Její Excellenci hraběnky Quasko kuchaře, výbornou knížku, vytištěnou roku tohoto. Z té se můžeš naučit, co ještě nevíš.

Karolinka. Ale milý otče —

Major. I u všech všudy, což neposlechneš? (Strčí ji do knihovny.)

Výstup 9.

Major. Karel.

Major. Nyní jsme samotni, můj zlatý holoubku. Nyní snad přece drobátko rozpustíš? — Ještě ne? — Jakými pak šperky se zabýváš? — čepci, čepci? (Karel kyne hlavou.) Tak jest, v tom umění jste nejvíc honěny . . . Jen pak vesele a směle. Se stydlivostí daleko nedojdeš. (Karel se vážně pokloní.) Ach, snad se hrozíš mého stáří? Mladík již arci nejsem, ale ohebný, veselý a štědrý ještě posavád, a na krásu se také ještě znám. Již jsem leckterou hezkou čepčářku znal, a všecky byly se mnou jak náleží spokojeny. Nu, co tomu říkáš? — já to dělám, jako všickni vojáci, s pravdou ven. Jakž by asi bylo, aby jsme se i my spolu blíže seznámili? — Vzdycháš? dobré znamení; kde pak máš svou ručinku? nač ji zastrkuješ? (Pojme Karla za ruku, jenž ji má pod salopou, vyndá mu ji a hladí.) Hezká, hrubounká ručinka. Ubožátko! tys musila již mnohou trpkou práci dělat, viď? Krušné živobytí vést? — To si budoucně jináč nastrojíme, viď? — Nu a proč pak hlavičku ode mne odvracíš? snad

*

se mohu přece podívat na tvé lesklé očinky, a chmátnout aspoň na bradičku? (Učiní to.) Kýholi čerta! mně přichází, jako bys měla foušky? Prach a broky! snad nejsi — (strhne s Karla mantillu) mužský! (Strhne mu s hlavy klobouk i čepeček.) Ať se propadnu! mužský!

Karel. Prosím tisíckráte za odpuštění.

Major. Hrom a peklo! co jste zač?

Karel. Jsem setníka Pletichy syn. Zamiloval jsem se do vaší slečny Karolinky.

Major. To vám sám čert poradil. Bodejž do vás látro hromů! s mou dcerou v zavřeném pokoji!

Karel. Nejpodivnější náhodou.

Major. Však já takové náhody již znám.

Karel. Se vší počestností.

Major. To nechť vám ďábel věří. Proč jste se zakuklil? he!

Karel. Poněvadž byste nás jistě byl měl v podezření, a poněvadž jste se dal slyšet, že najdete-li u slečny co mužského, všecko to rozsekáte.

Major. To také udělám.

Karel. Abych vás tedy zachránil od vraždy—

Major. To se má také stát.

Karel. Tedy slečna rychle na mne hodila svou mantillu, čepeček a klobouk.

Major. Tento čepeček ať svědectví vydá proti vám. (Strčí ho do kapsy.) Ha, to žádá krev!

Karel. Tak aspoň šetřte čest slečny, své nevinné dcery.

Major. To jest mně pěkná nevinnost, pěkná čest; nic nebudu šetřit. Veškeren rod svolám, a krevní soud má být nad vámi držán. Zatím ale, čistý panáčku, ať se mně ani z místa nehnete.

Karel. Já se dostavím, jak se vám bude líbit.

Major. Nic dostavit; není třeba; zde u mne zůstanete, v mém domě zůstanete. A abyste nemohl vyklouznout, tedy si dáte líbit, že vás tu zavru, dokud všecken rod o té haně nebude zpraven.

Karel. Mne zavřit?

Major. Ano, mladý pane, zavřit. Jestli se mi protivíte, tedy na vás celý dům svolám.

Karel. Já se všemu podrobím.

Major. Zde jděte do mé knihovny, tam najdete všelijaké spasitelné knihy. Připravte se k smrti.

Karel. Když tedy dokonce žádné výmluvy nepřijímáte —

Major. Nic nechci přijmout, nic slyšet — pryč s vámi!

Karel. Nuže tedy, když tomu tak mocí chcete, já ale za nic nestojím. (Jde do knihovny.)

Výstup 10.

Major (sám).

Major. Já stojím za všecko. Za to mně ručí notný zámek (zavře), a klíč dám do kapsy. Toť je propadená věc! kdybych jen věděl, kam to děvče zaběhlo, krk bych jí zakroutil. — Však ona se vynajde, aby uslyšela své odsouzení. Všecky staré tety svolám, zvláště pak ty sestaralé panny z našeho přátelstva se zlatými zoubky a špičatými jazejčky. Ty v takových případnostech nejlépe umějí zastávati právo, a jejich ve vší počestnosti scvrklé srdce nezná žádného smilování.

Výstup 11.

Major. Setník.

Setník. Tu jsem již zas, pane majore.

Major. To mně právě přicházíte vhod.

Setník. Já se po penězích sháněl, zatím mně ale napadlo, jako by směnka již byla vyplacena.

Major. Jak? již vyplacena?

Setník. Ano, ano, jen se podívejte, tu jsem ji našel ve své kapse, a proto musí již býti vyplacena.

Major. Jak? ve své kapse?

Setník. Tu jest.

Major. Opravdu. Nu ovšem, ovšem, když byla směnka ve vaší kapse, tedy musí býti vyplacena.

Setník. To si také myslím.

Major. Když je tomu tak, tedy prosím nastokráte za odpuštění, že jsem již zaplacený dluh na vás žádal.

Setník. Nic nedělá.

Major. To nepochopuju, kterak se může člověk tak zapomenout!

Setník. Ráčil jste být drobet roztržitý, jako obyčejně, nic víc.

Major. Na roztržitost nemohl bych si ještě stejskat, ale k stáří již i pamět schází. Tak se ku příkladu dobře pamatuju, že jsem vám chtěl něco důležitého říci, když jste do dveří vstoupil, a nyní se mně to již z hlavy vykouřilo.

Setník. Nepochybně něco nového o vojně?

Major. Za dnešních časů málo se dovíme.

Setník. Jen my být při tom, pane majore, oč že by to vše jináč šlo.

Major. Prach a broky! my bychom se drželi jako tenkráte. — Vždyť se snad ještě pamatujete — jak vám slabá koule zde pod kabátem uvázla — aj co vidím!

Setník. A co vidí pan major?

Major. Aj, aj, mnoho štěstí k řádu.

Setník. Mně k řádu? (Ohlíží se po sobě.) Na mou pravdu. Nu, ať jsem čertův, vím-li, kterak jsem k tomu přišel!

Major. Vy nevíte nic o tom?

Setník. Dám si ze svého mozku místo olova kulek nalejt, když to pochopuji.

Major. Toť mi ku podivu, hahaha!

Setník. Ale smím-li pak já se tázati, proč jste vy svůj řád zase odložil?

Major. Svůj řád já nikdy neodložím; ten musí se mnou do hrobu.

Setník. S dovolením, já nic nevidím.

Major (ohlíží se po sobě). Kýho-li čerta —

Setník. Mně to skoro tak přichází, jako byste byl prvé z roztržitosti můj kabát oblekl.

Major. Tak to bude. Bodejž do toho — a vy zas můj.

Setník. Proto jsem v něm byl jako v pytli!

Major. Proto jsem se v něm měl hnout.

Setník. Prosím tisíckráte za odpuštění.

Major. Nic nedělá, drobet roztržitý, jako jindy.

(Oba zaměňují své kabáty.)

Setník. To se mně ale zřídka kdy stane.

Major. Nyní to i s mým směnným listem bude jinak vyhlížet.

Setník. Ovšem, ovšem; nyní jest to patrné; dluh není ještě zaplacen. Na místě se zase do města poženu, já zpozdilý! Tak jsem zmařil

drahý čas, a uběhl jsem se, že ze mne pot teče, jako z mokré košile. (Sáhne po šátku, najde v kapse ten čepeček, stírá si pot s čela; když ho zas zastrčit chce, pozná ho.) S dovolením, toť jest podivný šátek, ten bude také vám ještě přináležet.

Major. I hrom a peklo! teď jsem doma. Váš syn zneuctil můj dům.

Setník. Aj, aj, jak to?

Major. Při pohledu na tento čepec všecko se ve mně kormoutí.

Setník. Při pohledu na ten čepec?

Major. Víte-li, čí jest?

Setník. Ne, tolik rozumu nemám.

Major. Mé dcery.

Setník. To bych myslil.

Major. A víte-li, kdo ho měl na hlavě?

Setník. Bezpochyby také slečna Karolinka.

Major. Chraň Bůh! prach a broky! váš syn.

Setník. Nu, není-li víc — tím nepřišel ještě panenský čepec o svou nevinnost.

Major. Já ho ale nalezl zavřeného — zde, v tom pokoji.

Setník. V tomto pokoji? docela dobře, já jsem jej tam zavřel.

Major. Do pokoje mé dcery?

Setník. Prosím, to se stává již po dvě léta.

Major. Zase vám napadá, že jste doma?

Setník (spamatuje se). I u sta čertů! prosím tisíckráte za odpuštění. Ovšem, ovšem, jináč není. Já ho v dobrém oumyslu zavřel. Malá roztržitost.

Major. Nehněvejte se, pane setníku, vaše roztržitosti jsou přes příliš. Mladíka zavřít s mladicí. Hm, hm! z toho může pojít moho zlého.

Setník. Ovšem, ovšem, dobrého to nic nedělá.

Major. Na to štěstí jsem našel ještě ve své kapse klíč.

Setník. Jak tomu mám rozumět, vždyť jsem já ho do své kapsy strčil.

Major. Naše kapsy jsou dnes pomateny.

Setník. Ovšem, ovšem. Já bych ale neradil, pane majore, abysme ty mladé lidi déle nechali pospolu.

Major. To mne neznáte, myslíte-li, žebych již dávno několik hromů a ďáblů na ně nebyl poslal. Ne, pane setníku, já jsem opatrnější než vy, a také nejsem tak tuze roztržitý, jako vy. Já jsem vašeho mladého pána zde do knihovny zavřel. Vyslechněte si ho sám. Kde pak bude as klíč? (Hledá ve všech kapsách.)

Setník. Již zase roztržitý, pane majore, hehehe! ten musí býti v mé kapse. (Najde ho.)

Major. Máte dobře.

Setník (odevzdává mu klíč). Mně to přichází tak, jako bych odevzdával klíč od nějaké pevnosti.

Major. Vy jistě zas myslíte na obležení Bělehradu? náš pluk si tenkráte statně počínal.

Setník. A což náš ne?

Major. To nevím; my jsme ale nejvíce při tom trpěli. Zde jsme my stáli, zde myslím váš pluk, zde pluk husarů; zde byly náspy, ty nás několikkrát silně přivítaly, ale přece jsme se jich zmocnili.

Setník. Hm, hm, což se nemohu více pamatovat. Nevím, aby byly zde bývaly náspy, ty musily být více v pravo.

Major. Ne, v pravo byla papírna.

Setník. Není možná, musil bych o ní také něco vědět.

Major. Což se budete se mnou hádat; vždyť jsem ve dne v noci —

Setník. A kde pak já stál?

Major. Kdybych měl kus křídy při ruce, hned bych vám to vymaloval. Aha! přece nějak. (Vytáhne z kapsy směnku, utrhuje s ní kus po kuse, a tím na stole všecka místa znamená.) Tedy— zde stál náš pluk, zde váš — zde byly náspy— a zde ta papírna —

Setník (utrhne též kus). Ne, papírna stála tuhle.

Major (položí poslední svůj kus). Ne, tuhle!

Setník. Inu, již připustím; nebo se mi to již vykouřilo: vždyť to musejí být již hezká léta.

Major. Ovšem hezká léta. Mnoho-li, to nevím; však to se pamatuju, že jsem ve škole mnoho o té vojně slýchával.

Setník. Hoho! na ten spůsob jsme tedy při tom ani nebyli?

Major. Proč ne?

Setník. Když jste to ve škole jako chlapec slýchával.

Major (uhodí se do hlavy). To jsem tomu zas dal, já zpozdilý! Věru, hanba to pro mne, stydět se musím; kdyby sem nyní tak někdo přišel, co by si pomyslil? Honem to smetí dolů. (Sfukuje roztrhanou směnku se stolu.)

Setník (jenž na ten papír blíže se dívá a kousek se země zdvihne). S dovolením, pane majore, právě pozoruju, že jste můj směnný list roztrhal.

Major. I to by byl ďas.

Setník. Roztržitý, drobet roztržitý; nic nedělá. Mužové od slova nepotřebují toho papíru.

Major. Pravdať; je to ale přec jen mrzuté. Ta zpropadená roztržitost. Toť se mně ještě jak živo nepřihodilo.

Karolinka (u vnitř druhého pokoje). Milý otče, mám-li tu buchtu přece jednou třít, bude již svrchovaný čas.

Setník. Slečna volá.

Major. Tedy musím dříve vašeho syna z domu vyhostit. (Otevře.)

Výstup 12.

Karolinka. Karel. Předešlí.

Major. I bodejž do vás tisíc láter hromů — jste již zase pohromadě?

Karolinka. Vždyť jste vy sám nás tady zavřel.

Major. To lžeš.

Karolinka. Já měla v kuchařské knížce to jídlo hledat, které pan setník rád jí; a když jste tohoto mladého pána za mnou sem strčil, tedy jsem myslila, že má se mnou hledat.

Major. Proklatě! teď teprv poznávám . . .

Setník. Hehehe! jak pak, pane bratře! kam se poděla vaše prozřetelnost, kterou jste se honosil?

Karel. Milý otče, přimluvte pak se také za mne; vyžádejte mně slečninu ruku.

Setník. Co ti napadlo, což nejsi již ženichem?

Karel. Vy jste zapomněl, že má nevěsta s jiným prchla.

Setník. Co? že prchla?

Karel. Vždyť pak jste obdržel předevčírem psaní.

Setník. Máš dobře, synu; mně se to drobet vykouřilo. Nu, když je tomu tak, tedy bych pane majore myslil, žeby to bylo nejlepší, kdyby

jsme tu mladou krev na vždycky spojili. Neboť my oba býváme často roztržití, a ten, který by chtěl zamilovaných hlídat, musil by všech pět a to vždy pohromadě mít.

Major. To je pravda; také bych nic proti tomu neměl, kdyby má dcera nebyla již nevěstou.

Karolinka. Upamatujte pak se, milý otče, že můj ženich umřel.

Major. Co? že umřel?

Karolinka. Což jste nedostal právě dnes psaní, že jest mrtev?

Major. Ano, ano, tak jest. O, něco takového si již pamatuju.

Karel. Mohu tedy doufat?

Major. A co s vámi počnu? Otcové sami vás již dvakrát spolu zavřeli. Co tedy Bůh sváže, to člověk nerozváže. (Pojme Karla za ruku, a praví k němu:) Pojď sem, dcero milá!

Setník (pojme Karolinku za ruku, a praví k ní:) Pojď sem, synu milý!

Major (položí ruku Karlovu v ruku setníkovu). Milujte se a množte se!

Setník. Necháme si chuť zajít. Tady té se to týká. (Spojí ruce milenců.)

Major (ke Karolince). Ten roztrhaný směnný list ti daruju do kolíbky.

Setník. A já vám oběma to naučení: varujte se v manželství každé roztržitosti!

(Opona spadne.)

